

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra teritoriálních studií

Bakalářská práce

2024

Dino Dražan

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Teritoriální studia

Spolupráce EU s Tchaj-wanem

v letech 2019-2022

Bakalářská práce

Autor práce: Dino Dražan

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Při přípravě této práce autor použil webový program ChatGPT za účelem přesného překladu abstraktu a závěru do anglického jazyka. Po použití tohoto nástroje autor obsah podle potřeby zkontroloval a upravil a přebírá plnou odpovědnost za obsah publikace.

V Barceloně dne 30. července 2024

Dino Dražan

Bibliografický záznam

DRAŽAN, Dino. *Spolupráce EU s Tchaj-wanem v letech 2019-2022*. Praha, 2024. 42 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra teritoriálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Rozsah práce: 85681 znaků

Abstrakt

Tato bakalářská práce zkoumá aspekty spolupráce mezi Evropskou unií (EU) a Tchaj-wanem, státem bez mezinárodního uznání, v letech 2019-2022. Práce analyzuje nástroje, které EU využívá ve vztazích s Tchaj-wanem a současně zkoumá mezinárodní prostředí, ve kterém se tento vztah vyvíjel. Tímto způsobem hledá práce odpověď na svou hlavní výzkumnou otázku: Jakým způsobem EU balancovala své normativní hodnoty s pragmatickými potřebami ve vztazích s Tchaj-wanem? Výzkum, koncipovaný jako případová studie, zahrnuje kvalitativní analýzu primárních a sekundárních zdrojů. Výsledky ukazují, že navzdory politickým omezením spojených s politikou jedné Číny, dokázala EU rozvíjet své vztahy s Tchaj-wanem prostřednictvím neoficiálních diplomatických kanálů a intenzivní ekonomické spolupráce. Na základě výsledků analýzy práce předkládá seznam nástrojů, skrze které je EU schopná navazovat spolupráci se státy bez mezinárodního uznání.

Abstract

This bachelor's thesis examines the aspects of cooperation between the European Union (EU) and Taiwan, a state without international recognition, from 2019 to 2022. The thesis analyzes the tools used by the EU in its relations with Taiwan and explores the international environment in which this relationship developed. By doing so, the thesis seeks to answer its main research question: How did the EU balance its normative values with pragmatic needs in its relations with Taiwan? The research, designed as a case study, includes a qualitative analysis of primary and secondary sources. The findings show that despite the political constraints associated with the One China policy, the EU was able to develop its relations with Taiwan through unofficial diplomatic channels and intensive economic cooperation. Based on the results of the analysis, the thesis presents a list of tools through which the EU can establish cooperation with states that lack international recognition.

Klíčová slova

Evropská unie, Tchaj-wan, stát bez mezinárodního uznání, ekonomická spolupráce, diplomacie, neoficiální diplomacie, normativní síla, mezinárodní vztahy

Keywords

European Union, Taiwan, state without international recognition, economic cooperation, diplomacy, unofficial diplomacy, normative power, international relations

Title

EU-Taiwan cooperation 2019-2022

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí práce Mgr. Elišce Tomalové, Ph.D. za mimořádně vstřícný přístup a skvělou komunikaci v průběhu tvorby práce. Poděkování zároveň patří mé rodině, blízkým přátelům a Alex N. za neustálou podporu a povzbuzování ve chvílích, kdy to bylo potřeba. V neposlední řadě děkuji kolegům z agentury CzechInvest, kteří se mnou na téma spolupráce s Tchaj-wanem dlouhé hodiny diskutovali a ustavičně mé úsilí podporovali.

Obsah

Úvod.....	8
Představení tématu	8
Význam vymezeného období	9
Cíle a otázky výzkumu.....	10
Výzkumný rámec a metodologie	10
Stav bádání	11
1. Teoretický rámec.....	14
1.1 Stát bez mezinárodního uznání	14
1.2 Mechanismy a fungování SZBP.....	16
1.3 Normativní síla EU.....	17
2. Vztahy EU a Tchaj-wanu před rokem 2019	19
2.1 Vztahy mezi lety 1952-1980	19
2.2 Flexibilní vztahy 1980-1988	20
3.3 Pragmatické vztahy 1988-2000.....	22
3.4 Dynamický rozvoj vztahů 2000-2018	23
3. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2019	27
3.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci.....	27
3.2 Ekonomická spolupráce.....	28
3.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce.....	29
4. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2020	31
4.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci.....	31
4.2 Ekonomická spolupráce.....	32
4.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce.....	33
5. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2021	35
5.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci.....	35

5.2	Ekonomická spolupráce.....	36
5.3	Lidskoprávní a akademická spolupráce.....	38
6.	Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2022	40
6.1	Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci.....	40
6.2	Ekonomická spolupráce.....	42
6.3	Lidskoprávní a akademická spolupráce.....	43
	Závěr	45
	Summary	48
	Seznam použitých zkratk.....	51
	Seznam zdrojů	52

Úvod

Představení tématu

Na světě existuje mnoho států, které postrádají mezinárodní uznání. Evropská unie se vůči těmto státům obvykle drží role normativní síly, což znamená, že prosazuje své základní hodnoty a normy, jako jsou mír, demokracie, právní stát a lidská práva, jak uvnitř svého společenství, tak na mezinárodní scéně. EU proto odmítá navazovat a udržovat oficiální diplomatické vztahy se státy bez mezinárodního uznání ve snaze nepodkopávat mezinárodní řád a zajišťovat jeho stabilitu. Nicméně v některých případech EU hledá rovnováhu mezi svými normativními hodnotami a pragmatickými zájmy prostřednictvím neoficiální diplomacie. Například v případě Palestiny EU poskytuje finanční pomoc a podporu pro humanitární a rozvojové projekty, aniž by ji formálně uznala jako stát. Podobně, v otázce Kosova, EU vede dialog se srbskými a kosovskými představiteli a podporuje mírový proces v regionu, přestože některé členské státy EU Kosovo formálně neuznávají. Jedním z nejvýznamnějších příkladů tohoto fenoménu je unijní přístup k Tchaj-wanu, který se dlouhodobě řadí mezi 15 největších obchodních partnerů EU.

Tato bakalářská práce se zabývá vztahem mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem, tedy státem, který dlouhodobě postrádá mezinárodní uznání. Práce se zaměřuje na vývoj spolupráce v letech 2019-2022, tedy období charakterizované turbulentním vývojem a akcelerací již déle probíhajících trendů. Přestože Evropská unie postrádá tradiční nástroje pro oficiální uznání států, jako je například výměna velvyslanců nebo uzavírání bilaterálních smluv o uznání, její jednotlivé kroky a celkový přístup ke státům bez mezinárodního uznání mohou sloužit jako vzor pro další státy. Tímto způsobem EU, prostřednictvím své normativní síly, nejenže nastavuje standardy a principy, ale také může legitimizovat a podpořit následný rozvoj vztahů s neuznanými státy jak ze strany svých členských, tak nečlenských států. Cílem této studie je analyzovat prostředky, jimiž Evropská unie ve vymezeném období spolupracovala s Tchaj-wanem. Výsledky výzkumu by měly poukázat na limity v prohlubování vztahů mezi EU a Tchaj-wanem a podpořit tím akademickou debatu o možnostech EU spolupracovat se zeměmi bez mezinárodního uznání.

Význam vymezeného období

Období let 2019-2022 je klíčové pro zkoumání vztahů mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem z několika důvodů. Toto časové ohraničení je charakterizováno významnými globálními událostmi a krizemi, které výrazně ovlivnily mezinárodní politiku a ekonomiku. Jedním z důležitých faktorů, které měly v tomto období vliv na vývoj vztahů mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem, je pandemie nemoci covid-19 na zdravotnictví, ekonomiku a mezinárodní vztahy. Tchaj-wan během pandemie představil svůj úspěšný model v boji proti šíření viru skrze svou rychlou a efektivní reakci. EU se nejen inspirovala tchajwanskými opatřeními, ale také hledala možnosti spolupráce v oblasti zdravotnického vybavení a technologií. Pandemie rovněž poukázala na důležitost stabilních dodavatelských řetězců, což vedlo k dalšímu prohlubování ekonomické spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem.

Do zkoumaného období spadá také počátek ruské invaze na Ukrajinu v roce 2022. EU v důsledku invaze čelila otázkám týkajícím se energetické bezpečnosti, sankcí a strategických partnerství. V této souvislosti se Tchaj-wan stal důležitým partnerem nejen z ekonomického hlediska, ale také ve svém symbolickém rozsahu, protože ruská invaze zdůraznila rizika, kterým by mohl Tchaj-wan v budoucnosti potenciálně čelit ze strany Číny. Spolupráce EU s Tchaj-wanem se ukázala jako způsob, jak diverzifikovat strategické vztahy a posílit odolnost vůči geopolitickým rizikům.

Roky 2019-2022 byly obdobím neočekávaných geopolitických krizí, ale zároveň také obdobím rychlého technologického pokroku, kde Tchaj-wan hrál klíčovou roli jako lídr v oblasti polovodičů. V kategorii nejpokročilejších polovodičů je Tchaj-wan dokonce zodpovědný za více než 90 % jejich celosvětové produkce.¹ Pro EU jsou polovodiče nenahraditelným stavebním kamenem k rozvoji domácího průmyslu, a vzhledem k tomu, že EU usiluje o posílení své technologické nezávislosti a konkurenceschopnosti, vidí v Tchaj-wanu svého strategického partnera. Zkoumané období tedy představuje časový úsek, ve kterém se projeví různé globální trendy a krize. Analýza tohoto období umožňuje pochopit, jak EU balancuje své normativní hodnoty s pragmatickými potřebami a jaký precedent tak vytváří pro budoucí spolupráci se státy bez mezinárodního uznání.

---

¹Semiconductor Industry Association, „2021 State of the U.S. Semiconductor Industry“, (září 2021), 19, <https://www.semiconductors.org/wp-content/uploads/2021/09/2021-SIA-State-of-the-Industry-Report.pdf> (staženo 26. července 2024).

Cíle a otázky výzkumu

Tato bakalářská práce si klade za cíl prozkoumat limity a možnosti spolupráce mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem, jakožto státem bez mezinárodního uznání. Práce tak bude hledat odpověď na svou hlavní výzkumnou otázku: „Jakým způsobem balancovala EU své normativní hodnoty s pragmatickými potřebami ve vztazích s Tchaj-wanem v letech 2019-2022?“ Pro zodpovězení této otázky bude potřeba zkoumat několik konkrétních aspektů vztahu EU a Tchaj-wanu. Zaprvé bude práce analyzovat geopolitické trendy ovlivňující tento vztah, tak aby bylo možné kontextualizovat prostředí, ve kterém se vztah mezi EU a Tchaj-wanem v daných letech utvářel. V tomto ohledu budou zkoumány jednotlivé politické aktivity podniknuté Evropskou unií v otázkách spojených s Tchaj-wanem, přičemž bude analyzován i možný rozpor v této problematice mezi Evropskou komisí a Evropským parlamentem. Dále bude zkoumán rozsah vzájemné spolupráce se zaměřením na 3 oblasti – ekonomika, lidská práva a akademická sféra. Tyto oblasti byly vybrány na základě toho, že se na nich dají zřetelně pozorovat projevy normativní síly EU ve vztahu k Tchaj-wanu a detailněji prozkoumat nástroje vztahů EU se státy bez mezinárodního uznání.

Výzkumný rámec a metodologie

Bakalářská práce je koncipována jako jedinečná případová studie. Charakteristickým rysem jedinečné případové studie je její úsilí o celostní a hluboké porozumění komplexním fenoménům, které jsou předmětem výzkumu, zejména kvůli jejich jedinečné vnitřní povaze. Podle českého politologa a odborníka na mezinárodní vztahy Michala Kořana nevyužívá tento typ případové studie ke svému ověření již existující teorii, a postrádá tak ambici přispět k prohloubení poznání o jiných fenoménech.² Tato případová studie se skutečně neřídí předem stanovenou teorií, kterou by se snažila potvrdit či vyvrátit, nicméně má za cíl přispět svými závěry k ucelenějšímu pochopení limitů pro rozvoj vztahů EU se státy bez mezinárodního uznání a podpořit akademickou debatu o zahraniční politice EU jako takové.

Práce začíná uvedením teoretického rámce, kde bude ukotven termín „stát bez mezinárodního uznání“, což je klíčové pro pochopení celé problematiky cílů výzkumných otázek a pro rozvoj dalšího bádání. Dále zde bude představen pojem „normativní síla Evropské unie“ a zároveň budou uvedeny principy fungování společné zahraniční

---

² Kořan, Michal, „Jednopřípadová studie“, in *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, ed. Drulák, Petr et. al. (Praha: Portál, 2008), 34.

a bezpečnostní politiky EU (SZBP). Cílem tohoto úseku je zejména nastínit, jakými způsoby je řízena unijní zahraniční politika a jaké limity ji jsou nastaveny v oblasti rozvíjení spolupráce se státy bez mezinárodního uznání. Dále práce navazuje představením historického kontextu vztahů mezi EU a Tchaj-wanem. Tato samostatná kapitola představuje přehled klíčových událostí a milníků, které formovaly vzájemné vztahy a spolupráci až do roku 2018. Historická exkurze má za cíl poskytnout důležitý kontext pro pochopení dynamiky vztahů a analyzovat to, o jaké body se vzájemná spolupráce a celá povaha vztahu historicky opírá. V praktické části se výzkum zaměřuje na kvalitativní analýzu vztahu mezi EU a Tchaj-wanem v období let 2019-2022, ve které bude práce hledat odpovědi na výzkumné otázky. Tato část se bude konkrétněji zaměřovat na geopolitickou situaci, kroky EU učiněné ve vztahu k Tchaj-wanu a rozsah ekonomické a kulturní spolupráce.

Analýze zde budou podrobeny zejména diplomatická jednání, politická rozhodnutí a prohlášení unijních institucí týkající se Tchaj-wanu. V této části budou zkoumány iniciativy a činnosti Evropského parlamentu, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Evropské komise jako takové, Evropské ekonomické a obchodní kanceláři na Tchaj-wanu. Primární zdroje jsou uváděny do kontextu pomocí sekundárních literatury, která se skládá zejména z odborných periodik, ale také novinových článků. Analýza je strukturována s ohledem na chronologii událostí a přispěje k zodpovězení všech čtyř výzkumných otázek. Po provedení hloubkové analýzy výše uvedených faktorů práce zopakuje hlavní zjištění případové studie.

Stav bádání

Orientace výzkumu této bakalářské práce byla inspirována studií „The European Union’s practice of state recognition: Between norms and interests“³ z roku 2018. Autorem této studie je britský politolog Edward Newman, který vyučuje mezinárodní a bezpečnostní studia na University of Leeds a albánsko-irský akademik Gëzim Visoka, který vyučuje mezinárodní vztahy na Dublin City University. Jejich studie porovnává přístup unijní diplomacie vůči státům bez mezinárodního uznání. Studie Newmana a Visoky přispěla svými poznatky bakalářské práci zejména tím, že poukázala na nehomogenost přístupů EU ke státům bez mezinárodního uznání a na širokou dimenzi nástrojů tvořících unijní

---

³ Newman, Edward a Gëzim Visoka, „The European Union’s practice of state recognition: Between norms and interests“, *Review of International Studies* 44, č. 4 (2018): 760–786, <https://doi.org/10.1017/S0260210518000104> (staženo 22. června 2024).

zahraniční politiku. Je nutné ovšem podotknout, že jelikož studie porovnává hned 17 států disponujících i postrádajících mezinárodní uznání, není tak ze své podstaty v konkrétních případech příliš hluboká. Tato bakalářská práce má zájem o to hlouběji prozkoumat konkrétní prostředky, jakými EU s Tchaj-wanem spolupracuje.

Jedním z klíčových konceptů pro pochopení přístupu EU ke státům bez mezinárodního uznání je teorie normativní síly, kterou představil Ian Manners ve svém článku „Normative Power Europe: A Contradiction in Terms“⁴. Manners definuje normativní sílu jako schopnost EU prosazovat své hodnoty a normy, jako jsou lidská práva, demokracie a právní stát, na mezinárodní scéně prostřednictvím své zahraniční politiky. EU tak využívá své normativní síly k ovlivňování mezinárodních vztahů, aniž by musela formálně uznávat státy bez mezinárodního uznání.⁵ Naopak například Daniel C. Thomas nahlíží na normativní sílu EU z jiného úhlu a definuje ji jako schopnost ovlivňovat hodnoty svých členských států a pomocí SZBP také povahu jejich vztahů se třetími zeměmi.⁶ Obě teorie jsou založeny na pevných bodech a obě mají v akademické debatě své místo, nicméně pro účel výzkumu bude vhodnější využít Mannersovu teorii.

Zásadním zdrojem pro pochopení kontextu historického vývoje vztahu mezi EU a Tchaj-wanem je kniha „Asian Countries’ Strategies towards the European Union in an Inter-regionalist Context“, kterou vydala Národní tchajwanská univerzita v roce 2015. Konkrétně kapitola „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“ od autora Hungdaha Sua je velmi přínosná pro vysvětlení pozadí vývoje vztahů mezi EU a Tchaj-wanem. Hungdah Su získal doktorát na Sorbonnské univerzitě v Paříži a v současnosti pracuje jako profesor a výzkumník na Národní tchajwanské univerzitě, kde se zaměřuje na principy mezinárodního práva a jeho aplikaci v praxi. Je ovšem potřeba podotknout, že Su se ve své kapitole zaměřuje více na povahu vztahu z perspektivy Tchaj-wanu, což ale není pro účel této bakalářské práce překážkou. Výzkum na tento fakt bere ohledy a snaží se využít rovněž evropské zdroje, jako je například rozsáhlá studie britského politického ekonomy a profesora z Edge Hill University Christophera Denta „Tawiwan-EU Economic Relations: A European Perspective“, která se zaměřuje více na unijní perspektivu vztahů.

---

⁴ Manners, Ian, „Normative power Europe: a contradiction in terms?“, *JCMS: Journal of common market studies* 40, č. 2 (2002): 235–258, <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00353> (staženo 28. června 2024).

⁵ Manners, Ian, „Normative power Europe: a contradiction in terms?“, 239–244.

⁶ Thomas, Daniel Charles, „Explaining EU Foreign Policy: Normative Institutionalism and Alternative Approaches“, in *Making EU Foreign Policy*, ed. Thomas, Daniel Charles (Velká Británie: Palgrave Macmillan, 2011), 15–18.

Jedním z mimořádně důležitých sekundárních zdrojů pro tvorbu případové studie a pro kontextualizaci primárních zdrojů je periodikum „Asia Maior“, které vydává stejnojmenný italský think-tank. Časopis pravidelně analyzuje vývoj vnějších politicko-ekonomických vztahů asijských států s EU a USA. Na tvorbě periodika Asia Maior podílí desítky renomovaných akademiků z evropských a asijských univerzit a zodpovídá za něj Turínská univerzita, kvůli čemuž lze usuzovat nezaujatost. V každém vydání tohoto periodika se nachází kapitola dedikovaná Tchaj-wanu a jeho vnějším vztahům, kterou každoročně zpracovává autor Aurelio Insisa, který se specializuje na zahraniční politiku Tchaj-wanu a Číny a pravidelně publikuje články pod záštitou European University Institute. Vybrané kapitoly, které využívá tato bakalářská práce, nabízí strukturovaný přehled hlavních událostí, nicméně nedostatečně zkoumá tyto události v kontextu víceletého rámce. Bakalářská práce si v tomto ohledu dává za cíl propojit souvislosti ve vývoji spolupráce mezi Evropské unie a Tchaj-wanem napříč celým obdobím let 2019-2022.

Jedním z dalších významných sekundárních zdrojů jsou výroční zprávy Evropské ekonomické a obchodní kanceláře na Tchaj-wanu. Tyto zprávy slouží jako zdroj informativního charakteru zejména ve věci ekonomické spolupráce, ale analyzují také vývoj na poli kulturní a neoficiální spolupráce EU a Tchaj-wanu. Pro výzkum představují tyto obsáhlé výroční zprávy cenný zdroj, jelikož na nich lze velmi přehledně sledovat každoroční vývoj činnosti EU vůči Tchaj-wanu.

Pokud se podíváme na dosavadní výzkum vztahů Evropské unie a Tchaj-wanu, tak jednou z nejvýraznějších mezer je nedostatečná analýza vlivu globálních krizí tento vztah, což je způsobeno aktuálností zkoumaného období. Většina studií a analýz se zaměřuje na ekonomické a diplomatické interakce v klidnějších obdobích, zatímco dynamika krizových situací po roce 2020 není příliš prozkoumaná. Další mezerou ve výzkumu je nedostatek případových studií reflektujících to, jak EU balancuje své normativní hodnoty a pragmatickými potřebami ve vztazích s neuznanými státy. Naprostá většina případových studií, které sledují tento fenomén, se věnuje státům bez uznání, které se nacházejí v těsnější geografické blízkosti EU. Cílem této bakalářské práce je vyplnit poznání v rámci výše uvedených mezer bádání a zároveň stavět na již existujících výzkumech tak, aby měl provedený výzkum potenciál přispět akademické debatě týkající se vztahů EU a Tchaj-wanu a celkovému konceptu vztahů EU se státy bez mezinárodního uznání. Na základě tohoto cíle a s vědomím existujících mezer v dosavadním bádání byla celá případová studie koncipována.

1. Teoretický rámec

1.1 Stát bez mezinárodního uznání

Pojem „stát bez mezinárodního uznání“, nebo také „*de facto* stát“, označuje politickou entitu, která si nárokuje suverenitu nad určitým územím a populací, ale není široce uznávána mezinárodním společenstvím jako suverénní stát. Takové entity často existují v právním a diplomatickém vakuu, kde jejich status není jasně definován. Státy bez mezinárodního uznání čelí kvůli svému statusu spoustě překážkám. Hlavním symptomem této komplikované pozice je dopad politické izolace, která způsobuje omezený přístup daného státu ke členství v mezinárodních organizacích a problémy s navazováním standardních diplomatických vztahů. Tato izolace s sebou zároveň přináší omezené možnosti v rozvoji obchodu se třetími stranami a zvýšené riziko bezpečnostních hrozeb. Pozoruhodným fenoménem v otázkách mezinárodního uznání je fakt, že neexistuje žádná všeobecně přijímaná právní formulace, ze které by mohl neuznaný stát vyvodit nárok na všeobecné uznání ze strany jiných států. Při pokusech o nabytí mezinárodního uznání se většinou takové státy odkazují na Článek 1 Úmluvy z Montevidea z roku 1933, která stanovuje, že stát jako subjekt mezinárodního práva by měl mít následující kvalifikace: stálé obyvatelstvo, konkrétní území, vládu a možnost vstupovat do vztahů s ostatními státy.⁷ Je nicméně zřejmé, že taková vágní formulace ponechává velký prostor pro vlastní interpretaci, a v důsledku toho umožňuje vznikat novým *de facto* státům postrádajícím mezinárodní uznání. Co se týče mezinárodního práva, tak akt uznání státu spadá do pravomocí každého suverénního státu. Vzhledem k absenci právní vymahatelnosti nároků na státnost, zůstává tento akt jedním z nejvíce neregulovaných a decentralizovaných aspektů mezinárodních vztahů.⁸

Do kategorie států bez mezinárodního uznání spadá i Tchaj-wan. Ten představuje nicméně specifický případ vzhledem k fenoménu, který je běžně označován jako „politika jedné Číny“, kterou na mezinárodní scéně dlouhodobě prosazuje Peking. Tato doktrína požaduje, aby státy a mezinárodní uskupení udržovaly oficiální diplomatické vztahy pouze s Čínou, přičemž má být Tchaj-wan považován za její integrální součást.⁹ Dalším výrazným specifikem pro Tchaj-wan, který ho odlišuje od spousty jiných států bez mezinárodního

---

⁷ Mezinárodní konference Amerických států, Montevidejská úmluva o právech a povinnostech států, podepsáno v Montevideu 26. prosince 1933.

⁸ Newman a Visoka, „The European Union’s practice of state recognition: Between norms and interests“, 762–763.

⁹ Dafydd Fell, *Government and Politics in Taiwan* (Londýn: Routledge, 2011), 16.

uznání je fakt, že ostrov nikdy oficiálně nevyhlásil nezávislost. Vzhledem k problematice tchajwansko-čínských vztahů by se v současnosti jednalo o bezprostředně riskantní krok. Bývalý tchajwanský prezident Li Teng-chuej (r. v. 1988–2000) po skončení svého mandátu přišel s myšlenkou, že akt vyhlášení nezávislosti na Číně není potřeba, protože Tchaj-wan je na Číně politicky nezávislý už nyní.¹⁰ Stejný narativ zastává také bývalá prezidentka Cchaj Jing-wen (r. v. 2016–2024).¹¹

Mezinárodní normy do jisté míry svazují možnosti toho, jak může EU ke státům bez mezinárodního uznání přistupovat. Tento aspekt je zakotven v mezinárodním právu, které ukládá povinnost respektovat územní celistvost nejen suverénním státům, ale všem mezinárodním aktérům, včetně nestátních entit, tedy i EU.¹² V tomto ohledu je nutné zmínit, že akt uznání je ve výlučné kompetenci členských států EU a dle unijního práva tento akt Unie ani učinit nemůže.¹³ Evropská unie ale může udržovat neoficiální diplomatické a obchodní vztahy s entitami bez formálního uznání. V případě Tchaj-wanu umožňuje tento formát určitou míru spolupráce bez porušení zásady jedné Číny. Hranice, která by představovala *de facto* uznání Tchaj-wanu ze strany EU se těžko vymezuje, jelikož unijní forma spolupráce se třetími státy a EU jako instituce sama o sobě je tzv. *sui generis*. Zároveň by velmi záleželo na percepci daného kroku diplomacii pevninské Číny. Jednalo by se nicméně téměř s jistotou o krok či situaci, skrze kterou EU standardně interaguje se zeměmi, které již disponují mezinárodním uznáním. Mohla by tím být například unijní deklarace podpory účasti Tchaj-wanu v mezinárodních organizacích a fórech, kde je plné členství podmíněno mezinárodním uznáním.¹⁴ Tuto hranici by také mohla překročit oficiální návštěva delegace EU na vysoké úrovni. V každém z hypotetických scénářů by se ovšem jednalo o akt Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), a byla by tudíž nutná součinnost všech členských států EU.

---

¹⁰ Tien-li, Huang, „Pan-green bickering takes focus off issues“, *The Taipei Times*, 10. března 2007, <https://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2007/03/10/2003351724> (staženo 30. června 2024).

¹¹ Nachman, Lev a Brian Hioe, „No, Taiwan’s President Isn’t ‘Pro-Independence’“, *The Diplomat*, 23. dubna 2020, <https://thediplomat.com/2020/04/no-taiwans-president-isnt-pro-independence/> (staženo 30. června 2024).

¹² Kolarz, Stefania, „The European Union’s Engagement with the ‘de-facto States’ in the Eastern Partnership“, (Bruggy: College of Europe, 2020), 6, https://www.coleurope.eu/sites/default/files/research-paper/edp_8_2020_kolarz_0.pdf (staženo 18. června 2024).

¹³ Článek 5, Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění), *Úřední věstník Evropské unie* C 326/15, 26. října 2012.

¹⁴ Takovými organizacemi jsou například specializované agentury OSN, jako je Světová zdravotnická organizace nebo Mezinárodní organizace pro civilní letectví.

1.2 Mechanismy a fungování SZBP

SZBP je jedním z pilířů Evropské unie, jejímž cílem je posilovat role EU jako globálního aktéra. Tento pilíř byl formálně ustanoven Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 a jeho základní principy a cíle jsou zakotveny v článku 21 Smlouvy o Evropské unii. Mezi hlavní principy SZBP patří ochrana hodnot a zájmů EU, podpora demokracie a právního státu, zachování míru a stability a povzbuzování zapojení všech zemí do světové ekonomiky, včetně postupného odstraňování překážek mezinárodnímu obchodu.¹⁵

SZBP využívá různé mechanismy a nástroje k dosažení svých cílů. Jedním z klíčových aktérů je vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který koordinuje a vede SZBP, předsedá Radě pro zahraniční věci a zastupuje EU v otázkách zahraniční politiky. Evropská služba pro vnější činnost (EEAS) podporuje vysokého představitele a poskytuje diplomatické služby EU, hraje zásadní roli v implementaci SZBP a koordinaci diplomatických misí EU. Rada pro zahraniční věci, složená z ministrů zahraničních věcí členských států, přijímá rozhodnutí týkající se SZBP na základě jednomyslnosti.¹⁶ EEAS zahrnuje zástupce Rady, Komise a diplomaty z EU a je zároveň zodpovědná za fungování 139 delegací a kanceláří EU. Delegace reprezentují EU a případně pomáhají občanům členských zemí. Delegace EU jsou zároveň důležitým prvkem v exekuci zahraniční politiky EU tím, že analyzují a podávají zprávy o situaci v daných státech.¹⁷

V kontextu rozvíjení vztahů Unie se státy bez mezinárodního uznání, jako je Tchaj-wan, poskytuje SZBP rámec pro udržování neoficiálních diplomatických a obchodních vztahů, aniž by tak došlo k porušení mezinárodních norem. Asi nejzřetelnějším příkladem může být samotná Evropská ekonomická a obchodní kancelář na Tchaj-wanu, která nevyužívá standardizované označení „delegace“, jelikož by se tak EU mohla dostat do konfliktu s politikou jedné Číny. Název tak odráží hlavní zaměření této mise, kterým je podpora obchodních a ekonomických vztahů mezi EU a Tchaj-wanem. Toto zaměření pomáhá minimalizovat politickou citlivost a zdůrazňuje pragmatické aspekty spolupráce, jako je podpora investic a vzájemného obchodu.¹⁸

---

¹⁵ Článek 21, Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění), *Úřední věstník Evropské unie* C 326/29, 26. října 2012.

¹⁶ *Ibid.*, Článek 22,

¹⁷ Fiala, Petr, Ondřej Krutílek a Markéta Pitrová, *Evropská unie* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018), 790.

¹⁸ Le Corre, Philippe, „The “Rebirth” of Europe-Taiwan Relations: Explaining Europe’s New Balance Between Beijing and Taipei“, *Asia Society*, 10. ledna 2024, <https://asiasociety.org/policy-institute/rebirth-europe-taiwan-relations-explaining-europes-new-balance-between-beijing-and-taipei> (staženo 30. června 2024).

SZBP umožňuje EU přijímat společné akce a společný postoj v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky. Společné akce představují operativní opatření, která se zaměřují na specifické situace, kde je nutná konkrétní činnost ze strany EU. Tyto akce stanovují cíle, rozsah, dostupné prostředky, případně trvání a podmínky jejich provedení, a zavazují členské státy k tomu, aby jejich národní politiky byly v souladu s těmito akcemi.¹⁹ Společný postoj naopak definuje přístup EU k určité otázce geografického nebo tematického charakteru. Členské státy musí zajistit, aby jejich národní politiky byly v souladu s těmito společnými pozicemi, což napomáhá k jednotnému a konzistentnímu působení EU na mezinárodní scéně.²⁰ Amsterodamská smlouva později představila nový nástroj SZBP zvaný „společné strategie“. Smlouva ji definuje jako činnost EU ve sférách, v nichž mají členské státy „důležité společné zájmy“ a uvádí, že strategie „vymezují své cíle, dobu trvání a prostředky, které Unie a členské státy dají k dispozici“. Společné strategie jsou přijímány Evropskou radou na základě doporučení Rady EU, která je následně vykonává skrze společné akce a postoje.²¹ SZBP je tak velmi komplexním nástrojem, který EU slouží k prosazování svých hodnot a zájmů na mezinárodní scéně. Navzdory svým omezením, jako je například právě jednomyslný charakter utváření SZBP, umožňuje Unii hrát aktivní roli v globálních záležitostech.

1.3 Normativní síla EU

Pojem normativní síla, jak jej definoval Ian Manners, představuje schopnost EU hájit své základní hodnoty uvnitř společenství i mimo něj. Dle Mannerse existuje pět hlavních norem, které tvoří základ normativní síly EU. Těmito normami jsou: mír, svoboda, demokracie, právní stát a respekt k lidským právům, z nichž jsou všechny včleněny do Smlouvy o EU a velmi často se opakují v unijních politických dokumentech.²²

EU disponuje mnoha způsoby prosazování svých hodnot. Může se jednat o nepřímé šíření vzoru, například samotným procesem integrace evropských států nebo unijní politikou v oblasti ochrany životního prostředí. Druhým způsobem prosazování hodnot je pak přímé šíření norem. Tak se může dít například formou vzájemného obchodu se třetími státy, tvorbou politických prohlášení, či samotnou činností EU ve třetích státech.²³ Příkladem

---

¹⁹ Fiala et. al., *Evropská unie*, 748–751.

²⁰ Fiala et. al., *Evropská unie*, 756–757.

²¹ Ibid.

²² Manners, „Normative power Europe: a contradiction in terms?“, 242–243.

²³ Ibid., 244–245.

přímého šíření norem může být přístup EU k vyjednávání dohod v rámci Evropské politiky sousedství, kdy EU nabízí lepší obchodní podmínky a silnější partnerství se zeměmi dosahujícími větších pokroků na cestě k demokratické reformě.²⁴ Prosazování norem EU ve světě se nicméně často dostává do konfliktu s pragmatismem.²⁵ Tento konflikt normativních a pragmatických zájmů lze demonstrovat právě na problematice unijní spolupráce s Tchaj-wanem. Tchaj-wan, jako demokratický stát s vysokými standardy v oblasti lidských práv a právního státu, je pro EU ideálním partnerem z hlediska normativní spolupráce. Nicméně, kvůli politickému tlaku ze strany Číny a jejímu významu pro evropskou ekonomiku, musí EU balancovat mezi svými hodnotami a pragmatickými potřebami. EU se tak snaží prohlubovat svůj vztah s Tchaj-wanem skrze neoficiální diplomatické kanály a ekonomicko-kulturní spolupráci, aniž by tak formálně porušila politiku jedné Číny.

---

²⁴ European Parliament, „The European Neighbourhood Policy“, 31. března 2024, 1, https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/en/FTU_5.5.5.pdf (staženo 27. července 2024).

²⁵ Newman a Visoka, „The European Union’s practice of state recognition: Between norms and interests“, 2–3.

2. Vztahy EU a Tchaj-wanu před rokem 2019

2.1 Vztahy mezi lety 1952-1980

Vztahy mezi Evropským společenstvím uhlí a oceli (ESUO)²⁶ a Tchaj-wanem nejsou přímo dokumentovány, protože ESUO se zaměřovalo především na evropské země a jejich poválečnou rekonstrukci. Tchaj-wan se v té době zaměřoval na své vlastní politické a ekonomické výzvy, zejména na vztahy s Čínou a získání mezinárodního uznání. V důsledku prohlubování evropské integrace se nicméně ESUO v průběhu dekád transformovalo v instituci, která nabývala stále více nástrojů k navazování vztahů se třetími stranami.

Jedním z prvních oficiálních diplomatických kontaktů bylo v roce 1960 sdělení tchajwanské vlády pro Evropskou komisi, které navrhovalo vytvoření diplomatických vztahů s Evropským hospodářským společenstvím (EHS). Evropská komise tento návrh přijala, nicméně následně neprošel přes Radu. Hlavním odpůrcem návrhu byla Francie, která naopak propagovala utvoření diplomatických vztahů s komunistickou Čínou.²⁷ Po odmítnutí návrhu se již žádné další pokusy o vytvoření oficiálních diplomatických vztahů mezi EHS a Tchaj-wanem neuskutečnily. Na dlouhou dobu byla poslední podepsanou smlouvou mezi mezi oběma stranami „Dohoda o obchodu s textilem“, která byla uzavřena v roce 1970. Po vypršení její tříleté platnosti již obnovena nebyla, díky čemuž se pro EHS otevřela příležitost k navázání oficiálních vztahů s Čínou.²⁸

Pro tchajwanskou diplomacii byla 70. léta vzhledem k postupnému ukončování oficiálních styků velkým neúspěchem. Zásadním momentem byl rok 1971, kdy Tchaj-wan ztratil své zastoupení v Organizaci spojených národů (OSN) na úkor Číny, čímž mu byl odebrán statut mezinárodně uznaného státu.²⁹ Tento krok může být považován za jeden ze symbolů prohlubující se izolace Tchaj-wanu, která trvá v relativní míře až do současnosti.³⁰ V kontextu vztahu mezi EHS a Tchaj-wanem byl důležitým milníkem rok 1975, kdy EHS

---

²⁶ Později budou využívána označení platná pro daná období: ESUO (1952-1957), EHS (1958-1992) a EU (od roku 1993).

²⁷ Su, Hungdah, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, in *Asian countries’ strategies towards the European Union in an inter-regionalist context*, ed. Hungdah Su (Taipei: National Taiwan University Press, 2015), 89.

²⁸ Dent, Christopher, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, in *The European Union and East Asia: An economic relationship*, (Londýn: Routledge, 1999), 164.

²⁹ 2758. rezoluce Valného shromáždění OSN.

³⁰ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 90.

navázalo první oficiální kontakt s Čínou.³¹ Evropskou komisí pověřený zástupce Christopher John Soames byl společně s delegací vysokých zástupců Evropské komise v květnu 1975 vyslán do Pekingu, aby se setkal se zástupci čínské vlády. Soames ujistil představitele Komunistické strany Číny, že EHS již neudrhuje žádné oficiální vztahy s Tchaj-wanem a žádné nové vztahy navazovat neplánuje. Čínská strana na oplátku delegaci oznámila, že navrhla ke schválení čínského velvyslance pro stále zastoupení Číny při EHS.³² Proti této reorientaci neexistoval v Evropě žádný větší odpor, jelikož v roce 1975 neudrhuoval oficiální vztahy s Tchaj-pejí už žádný členský stát EHS.

2.2 Flexibilní vztahy 1980-1988

EHS se stalo se svým novým přístupem ke komunistické Číně součástí globální vlny unilaterálního ukončování formálních diplomatických vztahů s Tchaj-wanem. Pro kontext, v roce 1970 uznávalo Tchaj-wan 66 států OSN, ale v roce 1983 to bylo už pouze 23 států. V relativní míře by se dalo spekulovat, zdali EHS nenastavilo precedens pro další státy skrze teorii normativní síly, ale v tomto ohledu se jednalo spíše o jiné globální hráče nežli samotné EHS. V každém případě, pro Tchaj-wan znamenala nastalá situace motiv ke změně zahraniční politiky, tak aby mohl ostrov přilákat nové investice ze zahraničí a zároveň nalézt nové trhy pro odbyt svého zboží.³³ Tato nová zahraniční politika, zvaná „flexibilní diplomacie“ přestala být nekompromisní vůči Číně a státům, které Čínu uznávají. Tím si Tchaj-wan otevřel cestu k postupnému znovuoobnovování vztahů se světem. Jedním z výsledků této politiky bylo umožnění neoficiální diplomacie, například skrze konzulární instituty a obchodní kanceláře, které na Tchaj-wanu fungují dodnes jako *de facto* velvyslanectví.³⁴

Po delší odmlce se první kontakt mezi EHS a Tchaj-wanem uskutečnil až v roce 1981, kdy proběhlo první kolo jednání mezi Evropskou komisí a tchajwanskou vládou. Hlavním tématem byla investiční a obchodní spolupráce obou celků.³⁵ Dohromady se uskutečnilo sedm kol bilaterálních jednání, která pokračovala i na začátku 90. let. Nicméně jak obsah schůzek, tak jména účastníků zůstala úspěšně utajena.³⁶ Tento fakt, společně s tím,

---

³¹ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 132.

³² Secretariat of the Commission of the European Communities, „China and the Community“, *Bulletin of the European Communities*, č. 5 (1975), 18–19.

³³ Dent, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, 164.

³⁴ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 91.

³⁵ *Ibid.*, 93.

³⁶ Dent, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, 165.

že se jednalo o ryze ekonomických tématech může naznačovat, že EHS v této situaci jednalo pouze v zájmu pragmatismu. Zájem o Tchaj-wan ze strany unijních institucí relativně vzrostl s příchodem přímo voleného Evropského parlamentu, který si v porovnání s jinými unijními institucemi postupně vydobyl pozici největšího podporovatele Tchaj-wanu. Důležitým aspektem této náklonosti byly zřetelné tchajwanské prodemokratické reformy.³⁷ Vláda Kuomintangu v čele s prezidentem Ťiang Ťing-kuem (r. v. 1979–1988), začala pokládat základy právního státu a postupně se začala zabývat i rozvojem lidských práv. V roce 1987 bylo například zrušeno stanné právo, které na ostrově platilo již od roku 1947.³⁸ Tento krok vyvolal velmi pozitivní odezvu zejména na půdě Evropského parlamentu.³⁹ Poslanci Evropského parlamentu v 80. letech několikrát apelovali Evropskou komisi o nutnosti povýšit obchodní vztahy s Tchaj-wanem, přičemž zdůrazňovali neefektivitu komunikace zásadních rozhodnutí mezi oběma celky. Tyto návrhy byly pravidelně zamítány, ale tchajwanská strana si snah Evropského parlamentu cenila a symbolicky na ni reagovala označením roku 1986 za „rok obchodu s Evropou“.⁴⁰

Výraznou změnu v obchodních vztazích představovalo zavedení Jednotného evropského aktu v roce 1987. Ten vedl k odstranění obchodních bariér mezi členskými státy, což stimulovalo Tchaj-wan k vytvoření nové obchodní politiky, která zmiňovala EHS jako svého prioritního obchodního partnera.⁴¹ Nadále ovšem neexistovalo žádné zastoupení EHS při Tchaj-wanu. Absence formální ekonomické diplomacie často zapříčiňovala, že obě strany konaly své kroky unilaterálně a bez předešlých konzultací, čímž občas docházelo ke zmatkům a vzájemným nepochopením.⁴² Potřebu určité formy oficiální komunikace odkryla například situace, kdy kvůli absenci oficiálního zastoupení na Tchaj-wanu musela Evropská komise na začátku 90. let využít jako prostředníka k uzavření dohody o clech Evropskou obchodní komoru na Tchaj-wanu (European Chamber Of Commerce Taiwan). Ta je nicméně součástí Asociace evropských obchodních a průmyslových komor (Eurochambres), která není pod mandátem Evropské unie, a její využití k dohodě o clech tak lze ze strany EU vnímat minimálně jako nestandardní.⁴³

---

³⁷ Dent, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, 166.

³⁸ Fell, *Government and Politics in Taiwan*, 10–11.

³⁹ Dent, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, 166.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 93.

⁴² Dent, Christopher a Debra Johnson. „Taiwan-EU economic relations: a European perspective“, *EurAmerica* 30, č. 1 (březen 2000), 128.

⁴³ Dent, „The EU, Taiwan and Hong Kong“, 165–166.

3.3 Pragmatické vztahy 1988-2000

V roce 1988 se na Tchaj-wanu ujal úřadu prezidenta Li Teng-chuej (r. v. 1988–2000), jehož vláda stála za dalšími obrovskými demokratizačními reformami. V roce 1991 se na ostrově konaly první svobodné volby, čímž bylo umožněno do té doby utlačované opozici podílet se na vládě. V průběhu 90. let prosazoval prezident Li tzv. „pragmatickou politiku“, která měla za cíl získat mezinárodní uznání Tchaj-wanu a dosáhnout tak plného členství v OSN. Tato strategie byla zároveň navržena tak, aby nezpochybňovala nárok Číny na členství v OSN, čímž se snažila vyhnout přímé konfrontaci s Pekingem.⁴⁴ Těchto cílů mělo být dosaženo skrze proces tzv. tchajwanizace, což označuje proces, kterým se Tchaj-wan snaží posílit a zachovat svou kulturní, politickou a ekonomickou identitu nezávisle na vlivu Číny. Tento pojem se používá zejména v kontextu posilování národní identity a odporu vůči čínskému vlivu. Jedním z nástrojů tchajwanizace je zejména prosazování lidských práv a posilování demokracie, čímž dosáhl Tchaj-wan v průběhu 90. let výrazného vzrůstu sympatií ze strany EU. To bylo doprovázeno dalším prohlubováním vzájemné hospodářské provázanosti.⁴⁵

Rychlý rozvoj obchodu mezi Tchaj-wanem a EU v 80. a 90. letech byl způsoben zejména dvěma faktory. Prvním bylo úsilí tchajwanské vlády diverzifikovat obchodní vztahy, tak aby Tchaj-wan nebyl zcela závislý na USA a Japonsku. A druhým faktorem byl rychlý technologicko-průmyslový pokrok Tchaj-wanu, který vedl k potřebě dovážet z EU technologicky náročné zboží, jako jsou průmyslové stroje nebo chemické prostředky. V EU se zároveň začala tvořit poptávka po elektronice, kterou uměl Tchaj-wan vyrobit za mimořádně konkurenceschopné ceny.⁴⁶ V průběhu 90. let silně posílila i neoficiální komunikace mezi oběma subjekty. Zastoupení Tchaj-wanu při jednotlivých členských státech EU se unifikovala pod názvem „Tchajpejská ekonomická a obchodní kancelář“ a později jako „Tchajpejská reprezentativní kancelář“. Dále se také začaly od roku 1992 konat pravidelné výroční konzultace mezi Evropskou komisí a tchajwanskou vládou, kdy Evropskou komisi reprezentoval zástupce Generálního ředitelství pro obchod a vládu Tchaj-wanu viceministr obchodu. Tato jednání se konají dodnes střídavě v Tchaj-peji a v Bruselu.⁴⁷ Evropský parlament byl ohledně otázek týkajících se Tchaj-wanu velmi aktivní také v 90. letech. Výrazným krokem se stalo například přijetí rezoluce, která žádala založení

---

⁴⁴ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 94–96.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Dent a Johnson. „Taiwan-EU economic relations: a European perspective“, 115.

⁴⁷ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 96–97.

kanceláře Evropské komise na Tchaj-wanu. Velký ohlas zanechala také rezoluce Evropského parlamentu vyzývající Evropskou komisi k vyslovení podpory přijetí Tchaj-wanu do Světové obchodní organizace.⁴⁸

Za mimořádně vlídné by se daly považovat v tomto období i vztahy Tchaj-wanu a Číny. Prezident Li velmi vzhlížel k procesu evropské integrace a inspirován Maastrichtskou smlouvou uvažoval v roce 1994 nad tím, že by se v budoucnu mohl aplikovat podobný integrační model na Čínu a Tchaj-wan, což dle něj mělo umožnit mírové soužití mezi oběma stranami a růst prosperity tak jako v Evropě.⁴⁹ Nicméně tyto návrhy postupně ztrácely svůj význam z důvodu rostoucích odlišností mezi oběma státy. S rostoucí demokratizací ostrova si začala tchajwanské veřejnosti postupně uvědomovat své odlišnosti oproti pevninským Číňanům, což je možné pozorovat na výsledcích pravidelných sociologických měření, kde se čím dál tím méně obyvatel Tchaj-wanu identifikuje jako Číňané.⁵⁰ Ještě v roce 1994 se výhradně za Číňany považovalo 26,2 % ostrovní populace a výhradně za Tchajwance pouze 20,2 %. Oproti tomu od roku 2008 se procento lidí, kteří se považují výhradně za Číňany drží okolo 3–4 % a podíl výhradně Tchajwanců se pohybuje mezi 50–60 % populace.⁵¹

3.4 Dynamický rozvoj vztahů 2000-2018

V roce 2000 zvítězil v tchajwanských prezidentských volbách kandidát Demokratické pokrokové strany Čchen Šuej-pien (r. v. 2000–2008). Čchen prosazoval politiku „nového internacionalismu“⁵² jako směrnicí zahraniční politiky Tchaj-wanu v 21. století. V rámci této politiky se Čchen zaměřil na získání sympatií ve světě prostřednictvím dodržování mezinárodních norem a skrze posílení neoficiálních vazeb.⁵³ To přineslo své výsledky i ve spolupráci s EU. Celá 90. léta 20. století se EU snažila držet principu jedné Číny v rozměru,

---

⁴⁸ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 96–97.

⁴⁹ Roctus, Jasper, „The EU and Taiwan: Normalizing the Status Quo“, *Egmont – Royal Institute for International Relations* 319 (říjen 2023): 1–6, https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2023/10/Jasper-Roctus_Policy_Brief_319_vFinal.pdf?type=pdf (staženo 23. února 2024).

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ „Distribution of Taiwanese/Chinese identification trends among Taiwanese people“, National Chengchi University Election Research Center, naposledy upravené 22. února 2024, <https://esc.nccu.edu.tw/PageDoc/Detail?fid=7804&id=6960> (staženo 5. července 2024).

⁵² Termín ukotvila Demokratická pokroková strana ve své deklaraci „Bílá kniha zahraniční politiky pro 21. století“ z roku 1999. Ta ve svém textu opakovaně zdůrazňuje, že Tchaj-wan je suverénní stát nezávislý na Číně. Dále zmiňuje závazek k demokratickým hodnotám a lidským právům a závazek k posílení mezinárodních vztahů a účasti v globálních organizacích. <http://www.taiwandocuments.org/dpp02.htm> (staženo 5. července 2024).

⁵³ Roctus, „The EU and Taiwan: Normalizing the Status Quo“, 1–6.

ve kterém akceptovala přání Číny systematicky omezovat vystupování Tchaj-wanu v mezinárodním prostoru. EU dokonce ještě na začátku nultých let například podporovala jako možné řešení „tchajwanské otázky“ koncept „jedna země, dva systémy“, který byl implementován v Hongkongu a Macau.⁵⁴ Přístup EU se nicméně během nultých let začal postupně otáčet, což bylo spojeno s rostoucí vůlí Unie prohlubovat s Tchaj-wanem spolupráci v „nepolitických záležitostech“.⁵⁵ Tento obrat je možné přisuzovat tomu, že se v Hongkongu začaly odkrývat nedostatky systému „jedna země, dva systémy“ a také kvůli problematice neúčasti Tchaj-wanu ve Světové zdravotnické organizaci během epidemie nemoci SARS.⁵⁶

Změny v postoji EU byly doprovázeny i skutečnými kroky – založením tchajwanské zastupitelské kanceláře při EU a unijní kanceláře v Tchaj-peji. Tchajwanské zastoupení při EU vzniklo v roce 2001 přejmenováním do té doby „Tchajpejské obchodní kanceláře v Belgii“ novým názvem „Tchajpejská reprezentativní kancelář při EU a Belgii“. Na to v roce 2003 reagovala EU založením „Evropské ekonomické a obchodní kanceláře“ v Tchaj-peji.⁵⁷ EU ovšem i přes postupné prohlubování vztahů definovala Tchaj-wan vždy nekompromisně jako „ekonomickou jednotku“. V tomto důsledku podporovala Unie tchajwanské členství pouze v mezinárodních fórech a organizacích, pro jejichž členství není potřeba dosáhnout mezinárodního uznání.⁵⁸ Tchaj-wan tak narazil na odpor ve chvíli, když v roce 2008 EU nepodpořila jeho snahu o nabytí plného členství v OSN⁵⁹, což na krátkou dobu zhoršilo vzájemné vztahy.⁶⁰ Reakcí na tento provokativní přístup bylo vítězství strany Kuomintang v tchajwanských parlamentních i prezidentských volbách v roce 2008, kdy strana slibovala větší rezervovanost v otázce mezinárodního uznání Tchaj-wanu.

Prezident Ma Jing-ťiou (r. v. 2008–2016) nedlouho po své inauguraci představil novou zahraniční politiku pod názvem „funkční diplomacie“, která měla za cíl usilovat o návrat detenté pro vztahy s Čínou a zároveň udržování silně rozvinutých ekonomických

---

⁵⁴ European Union, „Joint press statement of The fifth EU – China Summit“, 2, 24. září 2002, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/72250.pdf. (staženo 5. července 2024).

⁵⁵ European Commission, „Commission Policy Paper for transmission to the council and the European Parliament“, 3–11, 10. září 2003, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0533&from=EN> (staženo 5. července 2024).

⁵⁶ Roctus, „The EU and Taiwan: Normalizing the Status Quo“, 1–6.

⁵⁷ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 103.

⁵⁸ Ibid., 102–103.

⁵⁹ 17. března 2008 hlasovalo pro symbolickou deklaraci podpory členství Tchaj-wanu v OSN pouze 51 ze 776 členů Evropského parlamentu.

⁶⁰ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 105

vztahů s USA a EU bez otevírání politických otázek.⁶¹ Ma si od této strategie sliboval rozšíření manévrovacího prostoru pro tchajwanskou zahraniční politiku, čehož mělo být dosaženo zejména normalizací ekonomických vztahů s Čínou. Tchaj-wan v tomto období v Bruselu silně loboval za zavedení bezvízového styku s EU, čehož nakonec také na konci roku 2010 úspěšně dosáhl.⁶² Z rozhodnutí EU si vzápětí vzalo příklad více než 80 zemí světa, které se rozhodly učinit vůči Tchaj-wanu stejný krok, což je možné vnímat jako reprezentativní příklad normativní síly EU.⁶³ Tchajwanští představitelé si ovšem v navazování bezvízových styků dávali vždy velkou snahu, aby svým přístupem nikterak nenaznačili jakékoliv nároky na nezávislost, a nezbudili tak nervozitu ze strany Číny.⁶⁴

Tchaj-wan šel v roce 2011 ještě dál a navrhl EU otevřít jednání o vytvoření bilaterální dohody o volném obchodu, to nicméně narazilo na odpor jak vlád národních států, tak Evropské komise. Proti dohodě se postavila nepřímě i Čína, která se evidentně obávala podobného globálního dominového efektu, který nastal s navazováním bezvízového styku. Evropská komise následně své negativní stanovisko ohledně dohody o volném obchodu vysvětlila tím, že nechce otevřením jednání ohrozit ekonomické vazby s Čínou, jelikož se jedná o významnějšího obchodního partnera, než je Tchaj-wan.⁶⁵ Oproti tomu byla ovšem EU velmi pozitivní ohledně budování spolupráce s Čínou. Ve strategii EEAS z roku 2013 se ve velmi pozitivním duchu hovoří o prohloubení obchodní, technologické a vědecké spolupráce, která měla do roku 2020 vyústit ve vytvoření hluboké a komplexní dohody o volném obchodu mezi EU a Čínou.⁶⁶ EU spolupracovala s Tchaj-wanem po odmítnutí vytvoření dohody o volném obchodu nadále v jiných neproblematických oblastech. Například roce 2014 spustila EU program Horizont 2020, kterého se Tchaj-wan účastnil jako důležitý partner v oblasti výzkumu a inovací. Tato spolupráce zahrnovala řadu projektů, od obnovitelných zdrojů energie až po klíčové sektory jako jsou komunikační technologie nebo zdravotnictví.⁶⁷ Je nicméně faktem, že až do vypršení druhého prezidentského mandátu Maa v roce 2016 byly vztahy mezi EU a Tchaj-wanem poměrně nevyrazné.⁶⁸

Zvolení Cchaj Jing-wen (r. v. 2016–2024) prezidentkou Tchaj-wanu znamenalo po

---

⁶¹ Su, „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“, 105–107.

⁶² Ibid., 108–109.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid., 110.

⁶⁶ European External Action Service, „EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation“, 2–5, 23. listopadu 2013, <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/20131123.pdf> (staženo 8. června 2024)

⁶⁷ European Economic and Trade Office, „EU–Taiwan factfile 2017“, 22–26, https://www.ecct.com.tw/inc/uploads/2018/02/2017_eu_taiwan_factfile_1.pdf (staženo 6. dubna 2024).

⁶⁸ Roctus, „The EU and Taiwan: Normalizing the Status Quo“, 1–6.

osmi letech vlády Maa poměrně silný obrat v tchajwanské domácí i zahraniční politice. Cchaj z Demokratické pokrokové strany prosazovala pevnější postoj k otázce tchajwanské nezávislosti na Číně, což bylo v silném kontrastu s předchozí politikou „funkční diplomacie“. Cchaj Jing-wen se zaměřila také na diverzifikaci obchodu a snížení ekonomické závislosti na Číně tím, že hledala posílení obchodních a investičních vazeb se západními partnery, včetně EU.⁶⁹ Evropská komise v červnu 2016, nedlouho po zvolení Cchaj, oznámila ve svém sdělení „Prvky nové , že se zavazuje k dalšímu prohlubování vztahů s Tchaj-wanem s podpoře společných hodnot.⁷⁰ To byl po delší odezvě nový impulz pro rozvoj vzájemné spolupráce, který korespondoval se strategií „principiálního pragmatismu“, vydanou EEAS na začátku roku 2016. Ta vyzývá k prosazování unijních principů při pragmatickém posuzování strategických okolností v zahraničí.⁷¹

---

⁶⁹ deLisle, Jacques a Junie Teufel Dreyer, „Introduction: change, continuity, and challenges for Taiwan in the Tsai era“ v *Taiwan in the Era of Tsai Ing-wen: Changes and Challenges*, ed. June Teufel Dreyer a Jacques deLisle (New York: Routledge, 2021), 1–4.

⁷⁰ Evropská komise, „Prvky nové strategie EU vůči Číně“, 4–5, 22. června 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52016JC0030> (staženo 5. července 2024).

⁷¹ European External Action Service, *Shared vision, common action – A stronger Europe – A global strategy for the European Union's foreign and security policy* (Luxemburg: Publications Office, 2016), 8–16.

3. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2019

3.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci

Spolupráce EU a Tchaj-wanu se po zvolení Cchaj Jing-wen prezidentkou silně proměnila. Tento trend je velmi dobře pozorovatelný na povaze společného sdělení Evropské komise „EU-Čína – Strategický výhled“⁷², které bylo představeno v březnu 2019. Sdělení do jisté míry navazuje na sdělení⁷³ Komise z roku 2016, ale v mnohém je asertivnější a explicitnější. Sdělení ujišťuje, že se unijní diplomacie ve vztahu k Tchaj-wanu stále drží principu jedné Číny, nicméně potvrzuje, že je s Tchaj-wanem odhodlána nadále rozvíjet své vztahy. Dále sdělení uvádí, že politický vliv a hospodářská moc Číny v posledním desetiletí rostly v „neběvalém rozsahu“ a „nevidanou rychlostí“, a že Čína již nemůže být považována za rozvojovou zemi. V tomto kontextu sdělení podotýká, že i přes rostoucí moc a sílu není Čína vždy ochotná přijmout „pravidla odrážející odpovědnost a vyvozování odpovědnosti“ a poukazuje na nerespektování autonomie Hongkongu, na rostoucí protekcionismus a nerespektování práv duševního vlastnictví. Všechny zmíněné body jdou do ostrého kontrastu s povahou memoranda⁷⁴ z roku 2013, které vyznívalo ohledně budoucnosti spolupráce mezi EU a Čínou velmi optimisticky. Tento kontrast evokuje změny v prioritách spolupráce EU se třetími státy a může reflektovat uvědomění si důležitosti unijních normativních hodnot, jelikož unijní očekávání byla kvůli čínským nekalým obchodním praktikám výrazně oslabena.

Z textu společného sdělení je evidentní, že za zhoršující se pověstí Číny stojí hned několik událostí, jako jsou neférové obchodní praktiky, ekonomický nátlak a vyostřování situace v Hongkongu.⁷⁵ Situací v Hongkongu jsou míněny tamní masové protesty, které se konaly kvůli projednávání zákona o vydávání vězňů do Číny. Silící tlak ze strany Číny byl ovšem znatelný také na Tchaj-wanu. Hned od začátku roku 2019 hovořil ve svém projevu čínský prezident Si Ťin-pching (r. v. 2013–?) o „nevyhnutelnosti sjednocení Číny všemi možnými prostředky“, což ostrovu připomnělo hrozící nebezpečí vojenské invaze.⁷⁶

---

⁷² Evropská komise, „EU-Čína – Strategický výhled“, 1–11, 12. března 2019, <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/3a5bf913-45af-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-en> (staženo 2. června 2024).

⁷³ Evropská komise, „Prvky nové strategie EU vůči Číně“.

⁷⁴ European Union, „EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation“.

⁷⁵ Evropská komise, „EU-Čína – Strategický výhled“, 1–11.

⁷⁶ Buckley, Chris a Chris Horton, „Xi Jinping Warns Taiwan That Unification Is the Goal and Force Is an Option“, *The New York Times*, 1. ledna 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/01/world/asia/xi-jinping-taiwan-china.html?smid=url-share> (staženo 7. července 2024).

3.2 Ekonomická spolupráce

Tchaj-wan byl v roce 2019 15. největším obchodním partnerem EU a Unie byla po Číně, USA a Japonsku 4. největším obchodním partnerem Tchaj-wanu. Vzájemná obchodní výměna vzrostla oproti roku 2018 o 9,1 % a dosáhla tak celkového objemu 50,54 miliard euro. Hlavním faktorem tohoto růstu byl nárůst unijního exportu na Tchaj-wan, který meziročně vyrostl o 17,3 % a dosáhl tak celkového objemu 23,58 miliard euro, jednalo se tak o nejvyšší růst od roku 2011. Objem hodnoty importovaného zboží z Tchaj-wanu do EU vyrostl o 2,8 % a činil tak 26,96 miliard euro. Evropská unie tak zaznamenala obchodní deficit vůči Tchaj-wanu ve výši 3,4 miliard euro. Oproti roku 2018 se nicméně EU podařilo deficit snížit o 44 %.⁷⁷ Největším dovozním artiklem EU z Tchaj-wanu byla v roce 2019 výpočetní technika, která představovala 38,9 % z celkového unijního importu. Naopak vývozu EU na Tchaj-wan dominovala kategorie stroje a dopravní prostředky, která tvořila 61,6 % z unijního exportu.⁷⁸ V roce 2019 byla Evropská unie největším zdrojem zahraničních investic na Tchaj-wanu, kde investovala 31,4 % všech svých zahraničních investic v nominální hodnotě 3,3 miliardy eur. Oproti roku 2018 se nicméně jednalo o 42% propad. Tchaj-wan v EU v roce 2019 investoval 645 milionů eur, což představovalo pouze 6,1 % z celkové hodnoty jeho přímých zahraničních investic.⁷⁹

Jeden ze zásadních aspektů ekonomické spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem v roce 2019 představoval program Evropské obchodní a regulační spolupráce (EBRC). První program EBRC zahájil svou činnost na Tchaj-wanu v roce 2014 a byl ukončen v roce 2018. Jeho cílem bylo pomáhat harmonizovat technické normy a standardy mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem pro usnadnění obchodu a investic. Harmonizace zahrnovala oblasti jako bezpečnost výrobků, ochrana spotřebitelů a normy pro nové technologie. Na základě úspěchu prvního programu zahájila Evropská komise v roce 2019 druhý projekt EBRC2 v součinnosti, jehož cílem je dále posílit bilaterální spolupráci s Tchaj-wanem a podpořit vnímání Evropské unie na Tchaj-wanu skrze zaměření se na globální výzvy, jako je změna klimatu, energetická bezpečnost nebo digitalizace.⁸⁰

---

⁷⁷ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2020 EU-Taiwan Relations“ (2020), 10–11, https://www.eeas.europa.eu/eeas/2020-cu-taiwan-relations-published_en (staženo 25. února 2024).

⁷⁸ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2020 EU-Taiwan Relations“, 16–17.

⁷⁹ Ibid., 28–30.

⁸⁰ „About EBRC“, European Business & Regulatory Cooperation, naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/about_EBRC.aspx (staženo 5. března 2024).

3.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce

Důraz na dodržování lidských práv je jednou z hlavních složek normativních hodnot Evropské unie a je dlouhodobě aplikován v tchajwansko-unijních vztazích. Důkazem může být například konání druhého ročníku konzultací o lidských právech mezi EU a Tchaj-wanem, který se konal v květnu 2019 v Bruselu. Obě strany se zavázaly k těsnější spolupráci tam, kde se jejich zájmy a hodnoty shodují. EU ocenila nedávné pokroky Tchaj-wanu v oblasti lidských práv a vyzvala tchajwanské úřady k udržení faktického moratoria trestu smrti, který EU dlouhodobě považuje za nehumánní trest bez odstrašujícího účinku. Během konzultací Tchaj-wan zopakoval potřebu zajištění ochrany lidských práv tchajwanských občanů zadržených nebo uvězněných v EU, a obě strany také jednaly o situaci tchajwanského lidskoprávního aktivisty Li Ming-čeho.⁸¹ Ten byl v Číně v roce 2017 zadržen a odsouzen k pěti letům vězení z důvodu údajného „podvracení státu“.⁸² Zvláštní část agendy byla věnována dosavadním úspěchům Tchaj-wanu v začleňování hlavních úmluv OSN o lidských právech do své legislativy a vytvoření pevného mechanismu pro hodnocení lidskoprávní situace na ostrově. Obě strany se dohodly na konání třetího ročníku konzultací v roce 2020 v Tchaj-peji.⁸³

Z unijního důrazu na udržení moratoria trestu smrti na Tchaj-wanu, který na konzultacích zazněl, lze usuzovat, že se jedná o problematiku, která má silný dopad na vzájemné vztahy a její řešení může v budoucnu přispět k dalšímu prohlubování spolupráce v oblasti lidských práv. Toto tvrzení by mohlo být navíc podepřeno další aktivitou EU na Tchaj-wanu v říjnu 2019, a sice organizací filmového festivalu „Murder by Numbers“, kde bylo promítáno 13 dokumentárních filmů, které měly za cíl vzbudit zájem tchajwanské veřejnosti o problematice trestu smrti.⁸⁴ Festival se v Tchaj-peji konal již pošesté a byl spoluorganizován Evropskou ekonomickou a obchodní kancelář.

Významným milníkem ve spolupráci v oblasti lidských práv bylo v roce 2019 oficiální spuštění společného projektu EU a Tchaj-wanu „Gender Equality Training Framework Programme 2019-2021“. Tento víceletý program na podporu genderové rovnosti

---

⁸¹ „Taiwan and the European Union hold 2nd Human Rights Consultations“, Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan), 15. května 2019, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1329&sms=272&s=32959 (staženo 9. července 2024).

⁸² Rogers, Benedict, „What the World Can Learn From 2 Taiwanese Activists Jailed in China“, *The Diplomat*, 6. listopadu 2023, <https://thediplomat.com/2023/11/what-the-world-can-learn-from-2-taiwanese-activists-jailed-in-china/> (staženo 9. července 2024).

⁸³ „Taiwan and the European Union hold 2nd Human Rights Consultations“, Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan).

⁸⁴ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2020 EU-Taiwan Relations“, 53–54.

a lidských práv byl iniciován již během prvních konzultací o lidských právech mezi EU a Tchaj-wanem v roce 2018. První akcí tohoto programu byl v červnu 2019 vzdělávací workshop, který se zaměřil na strategie pro posílení mechanismů genderového mainstreamingu a konal se za účasti několika představitelů vlád členských států EU.⁸⁵

Dalším významným aspektem vzájemné spolupráce v akademické sféře byla účast Tchaj-wanu v unijním programu na podporu vědy a výzkumu Horizont 2020. Horizont 2020 vznikl v roce 2014 a fungoval až do roku 2020. S rozpočtem 77 miliard eur byl zároveň ve svém období největším výzkumným a inovačním programem EU a umožnil Tchaj-wanu zapojit se do řady vědeckých a technologických projektů. Tchaj-wan se v roce 2019 aktivně podílel na 27 výzkumných projektech, které se zaměřovaly zejména na oblasti jako informační a komunikační technologie, zdravotnictví a potravinářství.⁸⁶ Dlouhodobě silným aspektem akademické spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem jsou výměny studentů. V roce 2019 získalo studentské vízum či povolení k pobytu za účelem studia v EU více než 7.300 Tchajwanců. Naopak na Tchaj-wan vycestovalo za účelem studia 6.430 občanů EU.⁸⁷

---

⁸⁵ „The EU and Taiwan kick off the Gender Equality Training Framework Programme with Gender Mainstreaming Workshop in June 2019“, European External Action Service, naposledy upravené 26. června 2019, https://www.eeas.europa.eu/node/64638_en (staženo 9. července 2024)

⁸⁶ „CORDIS Search“, CORDIS – EU research, <https://cordis.europa.eu/search> (staženo 8. července 2024).

⁸⁷ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2020 EU-Taiwan Relations“, 65–66.

4. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2020

4.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci

Zásadní politickou událostí na Tchaj-wanu byly v roce 2020 lednové prezidentské volby, ve kterých dosavadní prezidentka Cchaj Jing-wen obhájila svůj mandát na další 4 roky. Vítězství Cchaj zastupující Demokratickou pokrokovou stranu proti kandidátovi strany Kuomintang Chan Kchuo-juovi, který prosazoval silnější příklon k Číně, nebylo původně příliš očekávané. Velkou roli ve volební kampani sehrál rostoucí čínský tlak na Tchaj-wan a události v Hongkongu z předchozího roku.⁸⁸ Cchaj v návaznosti na vyostřenou situaci v průběhu kampaně kontinuálně zdůrazňovala, že se Tchaj-wan „musí postavit do čela globálního boje demokracie proti čínskému režimu“.⁸⁹ Volby tudíž mohly být vnímány také jako referendum o nastaveném prozápadním směřování země.

Nedlouho po konání voleb propukla naplno pandemie nemoci covid-19, která představovala zásadní zdravotnickou a ekonomickou výzvu pro celý svět, včetně Tchaj-wanu a EU. Tchaj-wan se od počátku osvědčil svým modelem boje proti pandemii díky rychlým a efektivním opatřením. Z důvodu velmi dobrého trasování nakažených zaznamenal Tchaj-wan za celý rok 2020 pouze 799 případů nákazy a 7 úmrtí spojených s onemocněním.⁹⁰ V kontextu 23,5 milionů obyvatel Tchaj-wanu a vysoké hustotě zalidnění ostrova lze hovořit o fenomenálním úspěchu, kvůli kterému se administrativa prezidentky Cchaj rozhodla zahájit kampaň „Taiwan Can Help“⁹¹, jejímž cílem bylo získat mezinárodní podporu pro přičlenění Tchaj-wanu do Světového zdravotnického shromáždění (World Health Assembly), orgánu OSN, ve kterém zasedá 193 států.⁹² Hlavní náplní kampaně bylo darování roušek a dalšího zdravotnického materiálu 80 státům, které byly zasaženy pandemií. V rámci této iniciativy daroval Tchaj-wan v dubnu 2020 dohromady 7 milionů roušek Evropské unii, která je následně distribuovala svým členským státům.⁹³ V Evropském

---

⁸⁸ Insisa, Aurelio, „Taiwan 2019 and the 2020 elections: Tsai Ing-Wen’s Triumph“, *Asia Maior* 30, č. 1 (2020): 206–213. <https://www.asiamaior.org/?p=1079> (staženo 11. června 2024).

⁸⁹ Ibid., 194–195.

⁹⁰ „Coronavirus Statistics: Taiwan“, Worldometer, naposledy upravené 13. dubna 2023, <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/taiwan/> (staženo 9. července 2024).

⁹¹ „Taiwan can help, and Taiwan is helping!“, Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan), naposledy upravené leden 2022, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1329&sms=272&s=32959 (staženo 10. července 2024).

⁹² Insisa, Aurelio, „Taiwan 2020: Crossroads of COVID-19 international politics“, *Asia Maior* 31, č. 1 (2021): 185, <https://www.asiamaior.org/?p=1315> (staženo 5. června 2024).

⁹³ European Commission, „Coronavirus: Taiwan’s aid to the EU delivered to Spain and Italy“, 9. dubna 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_643 (staženo 10. července 2024).

parlamentu se pro návrh na přijetí Tchaj-wanu do Světového zdravotnického shromáždění vyslovilo pozitivně 644 ze 705 europoslanců. Hlasování bylo pouze symbolické, nicméně opět se tak prokázala široká podpora této instituce vůči Tchaj-wanu. Celý návrh na přičlenění Tchaj-wanu do Světového zdravotnického shromáždění byl v květnu a podruhé i v listopadu vetován Čínou, což bylo více než očekávatelné.⁹⁴

4.2 Ekonomická spolupráce

Celkový objem obchodu mezi EU a Tchaj-wanem v roce 2020 činil 49,3 miliard eur. Oproti roku 2019 se tak hodnota vzájemného obchodu snížila o 2,3 %. Jednalo se o první snížení objemu vzájemného obchodu od roku 2012, ale i přesto zaujal Tchaj-wan v žebříčku největších obchodních partnerů EU 14. místo, čímž si oproti roku 2019 polepšil o jedno místo. Tento paradoxní vzestup byl zapříčiněn zejména pandemií, v jejímž důsledku klesl mezinárodní obchod všude ve světě.⁹⁵ EU si i v roce 2020 udržela postavení 4. největšího obchodního partnera Tchaj-wanu. Obchodní deficit EU vůči Tchaj-wanu se oproti roku 2019 lehce zvýšil na 3,5 miliard euro. V tomto ohledu tvořila největší část unijního importu z Tchaj-wanu kategorie výpočetní technika, která představovala 41,6 % z celkového dovozu. Exportu EU na Tchaj-wan dominovaly v roce 2020 i nadále stroje a dopravní prostředky, které tvořily 58,4 % z celkového vývozu.⁹⁶

Evropská unie byla i nadále v roce 2020 největším investorem na Tchaj-wanu, kam investovala 3,3 miliardy eur a tvořila tak 38,8 % všech realizovaných zahraničních investic na Tchaj-wanu. V kontextu globálního ochlazení trhů a rostoucí nejistoty v důsledku pandemie je tak poměrně zřetelně vidět, že zájem investorů z EU o Tchaj-wan zůstal stabilní. Nicméně v tomto ohledu je nutné podotknout, že velká část investic je plánována ve víceletém rámci, tudíž je možné předpokládat, že o většině provedených investic bylo rozhodnuto ještě před propuknutím pandemie. Velmi výrazný posun je pak vidět na straně tchajwanských investic směřujících do EU, které v roce 2020 dosáhly 1,38 miliard eur. V porovnání s rokem 2019 se tak jednalo o růst o 122 %.⁹⁷

---

⁹⁴ Insisa, „Taiwan 2020: Crossroads of COVID-19 international politics“, 186.

⁹⁵ Obchod EU se zbytkem světa poklesl meziročně o 10,5 %.

⁹⁶ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2021 EU-Taiwan Relations“, (2021), 18–20, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2021-eu-taiwan-relations-published_en?s=242 (staženo 27. února 2024).

⁹⁷ Ibid., 32–33.

Druhá fáze programu EBRC přinesla v roce 2020 i přes pandemii spoustu zajímavých výsledků v oblasti ekonomické spolupráce. Jedním z příkladů může být červnové jednání u kulatého stolu o potenciálu hlubokomořských větrných elektráren. Jednání se účastnili zástupci evropských energetických společností a představitelé tchajwanského Ministerstva ekonomiky a jeho hlavním cílem bylo představit EU jako lídra v oblasti zelené energetiky v kontextu nově přijaté „Zelené dohody pro Evropu“, která navazuje na Pařížskou dohodu.⁹⁸ Ačkoliv Tchaj-wan kvůli absenci členství v OSN Pařížskou dohodu podepsat nemohl, dobrovolně se zavázal k ambicím přispívat k boji proti klimatické změně.⁹⁹ Z tohoto důvodu lze považovat unijní snahu o tuto formu sebe prezentace vůči Tchaj-wanu za velmi logický a funkční přístup, který má potenciál podpořit další prohlubování vzájemné ekonomické i vědecké spolupráce.

Rozhodně největší událostí, kterou v roce 2020 organizovala Evropská ekonomická a obchodní kancelář, bylo konání historicky prvního Investičního fóra EU (EU Investment Forum) Hlavním účelem konference bylo představit tchajwanským společnostem investiční příležitosti v EU a vytvořit platformu pro sdílení obchodních zkušeností z evropského trhu.¹⁰⁰ Celá akce byla zahájena proslovem prezidentky Cchaj a dohromady ji navštívilo 1.800 lidí. Jak vysoká návštěvnost, tak účast prezidentky dokládá skutečnost, že EU je pro Tchajwance velmi důležitá a atraktivní, minimálně co se obchodního prostředí týče.

4.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce

Přestože koronavirová pandemie nezasáhla v roce 2020 Tchaj-wan v takové míře jako jiné státy, byly projevy spolupráce EU s Tchaj-wanem výrazně utlumeny, jelikož hned několik akcí muselo být zrušeno, posunuto, nebo byly přesunuty do virtuálního prostředí. Jedním z takových případů byl i třetí ročník konzultací o lidských právech, který se měl původně konat v Tchaj-peji, ale nakonec byl uskutečněn v červnu 2020 formou video konference. Témata konzultací byla velmi podobná těm z roku 2019 a obě strany se shodly na společném zájmu nadále udržovat a prosazovat lidská práva, demokracii a principy právního státu.

---

⁹⁸ „EU – TAIWAN Business Roundtable on Offshore Wind Energy“, European Business & Regulatory Cooperation, naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/results/results_content_20200630.aspx (staženo 12. července 2024).

⁹⁹ Mabon, Leslie, „Taiwan Status at the Science-Policy Interface For Global Climate Change: Why Getting It Matters“, *Taiwan Insight*, 10. listopadu 2021, <https://taiwaninsight.org/2021/11/10/taiwans-status-at-the-science-policy-interface-for-global-climate-change-why-getting-it-right-matters/> (staženo 12. července).

¹⁰⁰ „EU Investment Forum 2020“, European Business & Regulatory Cooperation, naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/events/events_content_202004.aspx (staženo 9. června 2024).

Konzultace zohlednily i probíhající pandemii tím, že obě strany zdůraznily důležitost vzájemného dialogu, spolupráce a solidarity v kontextu boje proti koronaviru. Během konzultací zazněl i silný odpor EU k případu vykonání poprav, která na Tchaj-wanu proběhla 1. dubna. EU tak opět apelovala na Tchaj-wan, aby se držel faktického moratoria trestu smrti a vyzvala tchajwanskou stranu k jeho definitivnímu zrušení. Dále Unie ocenila pokroky Tchaj-wanu v otázce genderové rovnosti a ochraně práv LGBT komunity, přičemž konkrétně zmínila sňatky párů stejného pohlaví, které Tchaj-wan v předešlém roce zlegalizoval.¹⁰¹ V Bruselu zmíněná poprava velmi rezonovala a pouze několik dní po jejím provedení vydala EU prohlášení, ve kterém tento způsob trestu ostře zavrhl z důvodu jeho nelidskosti a krutosti.¹⁰² V této problematice se v roce 2020 opět angažovala i Evropská ekonomická a obchodní kancelář, která ve třech tchajwanských městech uskutečnila ve spolupráci s několika neziskovými organizacemi výstavu pod názvem „Not Who We Were“, na které byly k vidění obrazy a dopisy odsouzených na smrt a také maketa cely pro odsouzené na smrt.¹⁰³ Lze diskutovat o tom, zdali podobné iniciativy a prohlášení Unie proti trestu smrti mají vůči Tchaj-wanu nějaký smysl, lze nicméně pozorovat alespoň minimální pokroky v této problematice. Například v červenci 2020 Tchaj-wan zmírnil některé z praktik doprovázející samotný výkon poprav.¹⁰⁴

Co se týče vědecké spolupráce, tak rok 2020 byl v rámci vzájemné kooperace v programu Horizont 2020 velmi plodným. Tchaj-wan se v tomto roce účastnil 29 projektů tohoto programu.¹⁰⁵ Takto vysoká míra angažovanosti dokládá stále hlubší spolupráci v této oblasti. Pandemie měla v roce 2020 nicméně výrazný vliv na výměnu studentů. Pouze 2.500 Tchajwanců vycestovalo za studiem do EU, což je oproti roku 2019 snížení téměř o třetinu. Z tohoto počtu participovalo 10 Tchajwanců v unijním programu Erasmus Mundus, který nabízí příležitost magisterským studentům získat stipendium pro studium na různých univerzitách v Evropské unii. Počet evropských studentů na Tchaj-wanu v roce 2020 klesl o 22 % na 5.017, což by mohlo být vysvětleno globální nejistotou ohledně vývoje koronavirové pandemie.¹⁰⁶

---

¹⁰¹ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2021 EU-Taiwan Relations“, 55–56.

¹⁰² „Taiwan: Statement by the Spokesperson on the recent execution“, European External Action Service, naposledy upravené 3. dubna 2020, https://www.eeas.europa.eu/node/64638_en (staženo 12. července 2024).

¹⁰³ Chia-nan, Lin, „Taipei exhibition features art of death row inmates“, *The Taipei Times*, 19. července 2020, <https://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2020/07/19/2003740191> (staženo 12. července 2024).

¹⁰⁴ „Tchaj-wan představil „humánnější“ metodu popravování“, *Novinky.cz*, 17. července 2020, <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-tchaj-wan-predstavil-humannejsi-metodu-popravovani-40330835> (staženo 12. července 2024).

¹⁰⁵ „CORDIS Search“, CORDIS – EU research, <https://cordis.europa.eu/search> (staženo 12. července 2024).

¹⁰⁶ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2021 EU-Taiwan Relations“, 67.

5. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2021

5.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci

Rok 2021 byl stejně jako v předchozím roce silně ovlivňován koronavirovou pandemií. Novým aspektem, který v roce 2021 stál do jisté míry za povahou tchajwansko-unijních vztahů byla rostoucí nedůvěra Unie vůči Číně. Jedním z motivů pro tento vývoj byly pokračující pochybné čínské obchodní a investiční aktivity. V tomto ohledu lze neodmyslitelně pozorovat zklamání z nenaplnění navrhovaných čínských investic v Evropě, které Čína dlouhá léta slibovala a stále více zřetelný nátlak na země, které nebyly schopné splácet půjčky Číně.¹⁰⁷

Posilování významu Tchaj-wanu pro EU šlo v doprovodu zhoršujících se unijních vztahů s Čínou. Stalo se tak například v březnu 2021, když EU uvalila sankce na čtyři čínské politiky a jednu entitu z důvodu jejich zapojení v porušování lidských práv. Jednalo se tak o první uvalení unijních sankcí proti Číně od roku 1989.¹⁰⁸ Toto zostření vztahů EU s Čínou a zvýšení významu Tchaj-wanu je o to více zřetelné ve společném sdělení Evropské komise „Strategie EU pro spolupráci v indicko-tichomořském regionu“.¹⁰⁹ V tomto dokumentu je ostře kritizována Čína za eskalaci napětí v Tchajwanském průlivu, což dle sdělení může vést k přímému dopadu na „bezpečnost a prosperitu Evropy“.¹¹⁰ Sdělení zároveň oznamuje, že EU bude usilovat o prohloubení obchodních a investičních vztahů mimo jiné s Tchaj-wanem za účelem „posílení mezinárodního řádu a posílení ochrany před nekalými praktikami, jako jsou průmyslové subvence, ekonomický nátlak, nucené transfery technologií a krádeže duševního vlastnictví“.¹¹¹ Tímto sdělení naráží na činnosti praktikované Čínou a zároveň nabízí cestu k řešení problémů, které zazněly na adresu Číny již ve sdělení Evropské komise¹¹² z roku 2019. I přes ostrou unijní kritiku Číny a odvážná prohlášení ohledně Tchaj-wanu je z povahy dalších prohlášení zřejmé, že EU ve vztahu k Tchaj-wanu udržovala své jasně identifikované limity. Tím prvním je zcela jistě dodržování politiky jedné Číny.

¹⁰⁷ Hála, Martin, „Waking up from the China Dream in Central and Eastern Europe“, *Prospects & Perspectives*, č. 41 (2021): 1–6, <https://www.pf.org.tw/en/pfen/33-8045.html> (staženo 10. června 2024).

¹⁰⁸ „EU agrees first sanctions on China in more than 30 years“, *Euronews*, 22. března 2021, <https://www.euronews.com/my-europe/2021/03/22/eu-foreign-ministers-to-discuss-sanctions-on-china-and-myanmar> (staženo 14. července 2024).

¹⁰⁹ Evropská komise, „Strategie EU pro spolupráci v indicko-tichomořském regionu“, 1–18, 16. září 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021JC0024> (staženo 11. června 2024).

¹¹⁰ *Ibid.*

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² Evropská komise, „EU-Čína – Strategický výhled“, 1–11.

Pozoruhodné v tomto ohledu nicméně je využívání fráze „unijní politika jedné Číny“¹¹³ v projevech na půdě Evropského parlamentu, což evokuje, že EU si vykládá tento princip do jisté míry odlišně než Čína. Tento rozdíl je velice patrný na unijním ignorování přání Číny, aby byl Tchaj-wan udržován v mezinárodní izolaci.

Právě v otázce mezinárodní izolace Tchaj-wanu se v roce 2021 výrazně angažoval Evropský parlament, který hned v lednu přijal usnesení o společné zahraniční a bezpečnostní politice, ve které byl poprvé v historii věnován Tchaj-wanu celý paragraf. V něm vyzývá všechny členské státy, aby přezkoumaly svou politiku spolupráce s Tchaj-wanem, a aby se snažily „ochránit tchajwanskou demokracii před zahraničními hrozbami“.¹¹⁴ Rovněž později v říjnu nabídl Evropský parlament Vysokému představiteli Josepovi Borrellovi doporučení, ve kterém ho vyzývá, aby se EU zasadila o udělení pozorovatelského statusu pro Tchaj-wan v některých orgánech OSN.¹¹⁵ Dále doporučení apeluje na Evropskou komisi, aby s Tchaj-wanem zahájila jednání o bilaterální investiční dohodě.¹¹⁶ Tato jestřábí mentalita Evropského parlamentu byla navíc potvrzena v listopadu 2021 historicky první oficiální návštěvou delegace Evropského parlamentu na Tchaj-wanu. Dohromady sedm europoslanců se v Tchaj-peji setkalo s prezidentkou Cchaj Jing-wen a dalšími vysoce postavenými tchajwanskými politiky, se kterými řešili boj proti dezinformačním kampaním a hybridním útokům.¹¹⁷ Tato oficiální návštěva a její náplň fakticky potvrdila nastolený trend společné zahraniční politiky EU – prohlubování unijní spolupráce s Tchaj-wanem a prosazování větší obezřetnosti vůči Číně.

5.2 Ekonomická spolupráce

Přestože byl rok 2021 nadále silně ovlivňován pandemií covid-19 a zároveň byl poškozen výpadkem v dodavatelském řetězci na trhu s mikročipy, dosáhl obchod mezi Evropskou unií

---

¹¹³ Vestager, Margrethe, „Closing speech by Margrethe Vestager, Executive Vice-President of the European Commission, on EU-Taiwan political relations and cooperation, extract from the plenary session of the EP“, 0:19, natočeno 19. října 2021, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-212331> (staženo 14. června 2024).

¹¹⁴ Evropský parlament, „Provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2020“, 17, 20. ledna 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0012_CS.pdf (staženo 9. července 2024).

¹¹⁵ Doporučení konkrétně zmiňuje Světovou zdravotnickou organizaci, Mezinárodní organizaci pro civilní letectví, Mezinárodní organizaci kriminální policie a Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu. Viz: Evropský parlament, „Politické vztahy a spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem“, 5, 21. října 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0431_CS.html (staženo 16. června 2024).

¹¹⁶ Ibid. 3.

¹¹⁷ „EU Parliament delegation ends visit to Taiwan“, *Insight EU Monitoring*, 6. listopadu 2021, https://ieu-monitoring.com/editorial/eu-parliament-delegation-ends-visit-to-taiwan/362093?utm_source=ieu-portal (staženo 10. června 2024).

a Tchaj-wanem rekordních čísel. Objem vzájemného obchodu se meziročně zvýšil o 29,7 %, a dosáhl tak nominální hodnoty 64 miliard eur. Tchaj-wan se tak stal 12. největším obchodním partnerem EU a naopak Unie představovala pro Tchaj-wan 4. největšího partnera. Obchod vyrostl v obou směrech – export EU na Tchaj-wan se meziročně zvýšil o 24,1 %, dosahujíc hodnoty 28,4 miliard eur a import tchajwanského zboží do EU představoval hodnotu 35,6 miliard eur, čímž oproti roku 2020 vyrostl o 34,6 %. S mimořádně vysokou hodnotou vzájemného obchodu šlo dohromady také zvýšení obchodního deficitu na straně EU, který meziročně vyrostl o 112 % na 7,2 miliard eur.¹¹⁸ Největším dovozním artiklem z Tchaj-wanu do EU byla tradičně výpočetní technika, která představovala 42 % veškerého importovaného zboží. Evropská unie naopak vyvážela na Tchaj-wan nejvíce v kategorii stroje a dopravní prostředky, které činily 63,2% podíl exportovaného zboží.¹¹⁹ Objem investic v roce 2021 oboustranně výrazně klesl a Evropská unie se tak stala po dlouhé době až druhým největším investorem na Tchaj-wanu (po Commonwealthu). Nominální hodnota investic směřujících z EU na Tchaj-wan činila pouze 1,28 miliard eur, což znamenalo meziroční pokles o 61,7 %. Tchaj-wan v roce 2021 investoval v Unii 640 milionů eur, což představovalo meziroční pokles o 52,6 %.¹²⁰ Dopady covidu-19 na objem vzájemných zahraničních investic byly znatelné až v roce 2021 z důvodů, které byly nastíněny v předchozí kapitole.

Druhá fáze unijního programu EBRC na podporu obchodu mezi EU a Tchaj-wanem se v roce 2021 podstatně rozšířila přizváním institucí z USA a Japonska ke spolupráci, které se v rámci programu podíleli na spoluorganizaci dvou seminářů týkajících se odolnosti dodavatelských řetězců a rozvoje větrných elektráren.¹²¹ Pro velký úspěch organizovala Evropská ekonomická a obchodní kancelář v roce 2021 druhý ročník Investičního fóra EU, který se konal v říjnu 2021. Oproti předchozímu ročníku byla ovšem akce kvůli pandemické situaci plně přenesena do virtuálního prostředí. Program akce se zaměřoval na vlajkové lodě EU – Zelenou dohodu a program Digitální Evropa. Oba programy představila generální ředitelka Generálního ředitelství pro obchod Sabine Weyand.¹²² Na akci promluvila také

---

¹¹⁸ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2022 EU-Taiwan Relations Brochure“, (2022), 17–23, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2022-eu-taiwan-relations-brochure_en?s=242 (staženo 28. února 2024).

¹¹⁹ Ibid., 29–33.

¹²⁰ Ibid., 35–37.

¹²¹ Ibid., 41.

¹²² Insisa, Aurelio, „Taiwan 2021: Heightened geo-economic relevance amid rising cross-strait tensions“, *Asia Maior* 32, č. 1 (2021): 144, <https://www.asiamaior.org/?p=1432> (staženo 15. června 2024).

prezidentka Cchaj Jing-wen, což opět dokládá, jak moc si Tchaj-wan cení obchodních vztahů s EU.

V říjnu navštívil tchajwanský ministr zahraničí Joseph Wu poprvé Brusel, kde se setkal s několika unijními představiteli. Cílem této cesty bylo lobbování za obchodní dohodu mezi EU a Tchaj-wanem, přičemž Wu argumentoval tím, že by tak díky této dohodě mohl Tchaj-wan investovat mnohem více prostředků v zemích EU.¹²³ I přes tuto návštěvu a graduálně prohlubující se vzájemné ekonomické vztahy se předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen rozhodla ke konci roku 2021 finálně odložit plány na posílení obchodních vztahů s Tchaj-wanem. Důvodem pro toto rozhodnutí byla snaha EU balancovat vztahy s Čínou a Tchaj-wanem, tak aby ze strany Číny nehrozila negativní reakce, která by mohla poškodit unijní ekonomiku.¹²⁴

5.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce

Důležitou událostí roku 2021 v dimenzi tchajwansko-unijních vztahů bylo konání čtvrtého ročníku konzultací o lidských právech. Konzultace se konaly v červnu, ale kvůli omezením způsobených koronavirovou pandemií, opět v online prostředí. Zástupci EU a Tchaj-wanu probrali při této příležitosti lidská práva migrantů, genderovou rovnost, práva LGBT komunity a problematiku trestu smrti. EU ocenila pokroky Tchaj-wanu v lidskoprávní agendě a obě strany se zároveň shodly na přínosu programu „Gender Equality Training Framework Programme“, který byl při této příležitosti prodloužen až do roku 2023. Evropská unie zároveň zopakovala své dlouhodobé stanovisko ohledně nepřijatelnosti trestu smrti a vyzvala Tchaj-wan, aby zvýšil své úsilí zamezit udělování tohoto trestu. Dále se konzultace zabíraly lidskoprávní situací ve zbytku Asie a obě strany se domluvily na potřebě lépe podporovat mezinárodní novináře a nevládní organizace. Obecně se témata, která při konzultaci zazněla, do jisté míry shodovala s předešlými ročníky.¹²⁵ Zásadní změnou byl ovšem právě přesah mezinárodní přesah témat dialogu, který byl patrně zapříčiněn zhoršující se situací v Číně, Myanmaru a Vietnamu.

Rok 2021 přinesl posílení vědecké a akademické spolupráce mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem. Asi největší událostí na tomto poli bylo spuštění nového programu Horizont

---

¹²³ Whong, Eugene, „Taiwan wants investment deal, foreign minister tells EU“, *Radio Free Asia*, 29. října 2021, <https://www.rfa.org/english/news/china/bia-10292021210521.html> (staženo 15. července 2024).

¹²⁴ Insisa, „Taiwan 2021: Heightened geo-economic relevance amid rising cross-strait tensions“, 145.

¹²⁵ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2022 EU-Taiwan Relations Brochure“, 52–53.

Evropa, který stavěl na základech programu Horizont 2020. Tento mezinárodní vědecký program byl naplánován na období let 2021–2027, přičemž EU do něj v těchto letech naplánovala investovat 95,5 miliard euro. Jeho hlavním cílem je rozvinout výzkum v oblasti udržitelného rozvoje, digitální tranzice a překonání koronavirové pandemie. Tchaj-wan se rozhodl do tohoto programu hned od počátku zapojit, a navázat tak na úspěšnou vědeckou spolupráci z minulých let. V roce 2021 se tak Tchaj-wan účastnil 57 výzkumných projektů zahrnutých jak v končícím Horizontu 2020, tak v navazujícím Horizontu Evropa.¹²⁶ Co se týče výměny studentů, tak v roce 2021 vycestovalo na Tchaj-wan za vzděláním 3.764 občanů EU.¹²⁷ Z Tchaj-wanu do EU pak vycestovalo 6.537 studentů.¹²⁸ Z toho 11 Tchajwanců studovalo program Erasmus Mundus.¹²⁹

---

¹²⁶ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2022 EU-Taiwan Relations Brochure“, 54–55.

¹²⁷ „Total number of foreign students studying in Taiwan from 2012 to 2022“, Statista, naposledy upravené 6. října 2022, <https://www.statista.com/statistics/1092735/taiwan-total-number-of-foreign-students/> (staženo 15. července 2024).

¹²⁸ „Number of students from Taiwan studying abroad in academic year 2021/22 and 2022/23, by major destination countries“, Statista, naposledy upravené 26. června 2024, <https://www.statista.com/statistics/1092368/taiwan-students-studying-abroad-by-destination-country/> (staženo 15. července 2024).

¹²⁹ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2022 EU-Taiwan Relations Brochure“, 48.

6. Vztahy EU a Tchaj-wanu v roce 2022

6.1 Vnitřní a vnější vlivy na vzájemnou spolupráci

Co se týče EU a Tchaj-wanu, tak rok 2022 pro obě strany představoval období velkých geopolitických změn, které zdůraznily strategický aspekt vzájemných vztahů. Za prvé, oproti předchozímu roku začala pandemie covidu-19 postupně ztrácet na významu, což umožnilo obnovu vzájemné spolupráce v plném svém rozsahu. Za druhé, propuknutí války na Ukrajině připomnělo oběma stranám vyostřenou bezpečnostní situaci a reálnou možnost čínské invaze na Tchaj-wan. Tato hrozba byla potvrzena uzavřením rusko-čínského „přátelství bez hranic“ pouhých 20 dní před začátkem bojů. Později v březnu se Čína po mezinárodním tlaku prohlásila za neutrální stát, nicméně kroky Moskvy neodsoudila a ani na ni neuválila žádné sankce.¹³⁰ Ačkoliv se přímo nabízí srovnávat postavení Tchaj-wanu vůči Číně s dlouhodobou pozicí Ukrajiny vůči Rusku, tak přesto prezidentka Cchaj Jing-wen bezprostředně po vypuknutí války toto přirovnání odmítla, jelikož zastávala obecně přijímané očekávání, že se Kyjev ruské armádě velmi rychle vzdá.¹³¹ Později, když bylo zřejmé, že se ukrajinská rezistence invazi úspěšně postavila, tchajwanská vláda své stanovisko změnila a přirovnávání Tchaj-wanu k Ukrajině od té doby vřele vítá.¹³² Tchaj-pej začala Ukrajinu podporovat nejen skrze symbolická vyjádření, ale připojila se také k uvalení sankcí na Moskvu, které úzce koordinovala mimo jiné s EU. Jednou z forem sankcí bylo například plošné zastavení exportu tchajwanských polovodičů do Ruska.¹³³ V prvních měsících války Tchaj-wan začal dodávat Ukrajině také vojenský materiál, na což reagovala ruská diplomacie zařazením Tchaj-wanu na seznam „nepřátelských zemí“, čímž se nechtěně dopustila *faux pas* ohledně politiky jedné Číny.¹³⁴

Evropský parlament byl mezi unijními orgány nejhlasitějším zastáncem Tchaj-wanu i v roce 2022. V červnu 2022 vydal prohlášení, ve kterém vyjádřil hluboké znepokojení nad rychlým posilováním vojenské přítomnosti Číny, která ohrožuje územní celistvost

---

¹³⁰ Torri, Michelguglielmo, „Foreword Asia in 2022: The consequences of the war in Ukraine, US-China rivalry, democratic decline and popular protests“, *Asia Maior* 33, č. 1 (2022): xiii–xiv, <https://www.asiamaior.org/?p=1693> (staženo 7. června 2024).

¹³¹ Insisa, Aurelio, „Taiwan 2022: Cross-Strait security spirals further down“, *Asia Maior* 33, č. 1 (2021): 138, <https://www.asiamaior.org/?p=1711> (staženo 7. června 2024).

¹³² Ibid.

¹³³ Lee, Yimou a Ben Blanchard, „Taiwan to join 'democratic countries' in sanctions on Russia“, *Reuters*, 25. února 2022, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/taiwan-join-democratic-countries-sanctions-russia-2022-02-25/> (staženo 16. července 2024).

¹³⁴ van Brugen, Isabel, „Russia Releases Lengthy List Of 'Unfriendly' Countries“, *Newsweek*, 7. března 2022, <https://www.newsweek.com/russia-list-unfriendly-countries-1685468> (staženo 16. července 2024).

Tchaj-wanu. V tomto ohledu prohlášení odsuzuje čínské vojenské aktivity, při kterých Čína pravidelně porušuje tchajwanskou letovou zónu a námořní hranici. V prohlášení Evropský parlament zároveň připomněl, že považuje Tchaj-wan za klíčového partnera a demokratického spojence Unie a vyzývá ji, aby s Tchaj-wanem posílila své stávající partnerství.¹³⁵ Prohlášení tak reaguje na bezpečnostní situaci v Tchajwanském průlivu, která se od začátku roku značně zhoršila. Největší vyostření bezpečnostní situace na Tchaj-wanu mělo však ještě přijít. V srpnu 2022 navštívila Tchaj-pej předsedkyně americké Sněmovny reprezentantů Nancy Pelosi. Čínská vláda tuto návštěvu okamžitě odsoudila a několik dní na to vydala první bílou knihu o Tchaj-wanu s názvem „Tchajwanská otázka a znovusjednocení Číny v nové éře“ (The Taiwan Question and China's Reunification in the New Era).¹³⁶ Tato bílá kniha sice neprezentovala radikální změnu politiky Číny vůči Tchaj-wanu, nicméně celkové znění dokumentu navozuje atmosféru nevyhnutelnosti sjednocení. V dokumentu je zároveň konstatováno, že Tchaj-wan je ve skutečnosti rukojmím „vnějších sil“ proti své vůli, čímž Čína evidentně naráží na prohlubování vztahů Tchaj-wanu se Západem, což je s ohledem na strategičnost tchajwansko-unijní spolupráce možné považovat minimálně za znepokojivé. Čína v srpnu eskalovala napětí také po vojenské stránce formou dalších rozsáhlých armádních cvičení v Tchajwanském průlivu, které bylo prezentováno jako odpověď na návštěvu Pelosi.¹³⁷

K turbulentnímu vývoji čínsko-tchajwanských vztahů se v září vyjádřil na půdě Evropského parlamentu vysoký představitel Josep Borrell. Ten prohlásil, že vojenská ani diplomatická odpověď Pekingu nebyla překvapivá, ale zároveň zdůraznil, že by návštěvy neměly být podnětem k vojenskému zastrašování.¹³⁸ Dále pokračoval připomenutím toho, že je v zájmu Evropské unie mít dobré vztahy s Tchaj-wanem, ale mělo by jich být docíleno v souladu s politikou jedné Číny a za udržení dosavadního statusu Tchaj-wanu. Nakonec Borrell svou řeč završil: „Ačkoliv by si spousta europoslanců přála tvrdší postoj, jedná se

---

¹³⁵ Evropský parlament, „EU a bezpečnostní výzvy v indicko-tichomořském regionu“, 11–16, 7. června 2022, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0224_CS.html (staženo 16. července 2024).

¹³⁶ Taiwan Affairs Office of the State Council of the People's Republic of China, „The Taiwan Issue and China's Unification in the New Era“, 10. srpna 2022, https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202208/10/content_WS62f34f46c6d02e533532f0ac.html (staženo 10. června 2024).

¹³⁷ „China says Taiwan military drills are over after Pelosi visit“, *British Broadcasting Corporation*, 10. srpna 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-62492350> (staženo 16. července 2024).

¹³⁸ Borrell, Josep, „Opening statement by Josep Borrell Fontelles, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and Vice-President of the European Commission, on the situation in the Strait of Taiwan, extract from the Plenary Session of the EP“, 1:01–2:13, natočeno 13. září 2022, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-229642> (staženo 10. června 2024).

tak o vyváženou pozici. Žádné změny dosavadního stavu silou, pokračující prohlubování spolupráce s Tchaj-wanem a dodržování politiky jedné Číny“.¹³⁹ Ačkoliv projev Josepa Borrelli nebyl nikterak výrazný, výborně podtrhuje dlouhodobou unijní praxi v otázkách týkajících se Tchaj-wanu. Zatímco Evropský parlament je možné považovat za vytrvalého podporovatele co největší možné autonomie Tchaj-peje na Pekingu, Evropská komise je v tomto ohledu mnohem více zdrženlivá, a ačkoliv má zájem na prohlubování unijních vztahů s Tchaj-wanem, bere si za stěžejní cíl udržovat v otázce jeho nezávislosti *status quo*.

6.2 Ekonomická spolupráce

Rok 2022 potvrdil trend, který byl nastolen o rok dříve, a sice rostoucí objem obchodu, toku investic, které současně posilovaly význam ekonomické spolupráce mezi Evropskou unií a Tchaj-wanem. V roce 2022 se Tchaj-wan stal opět 12. největším obchodním partnerem EU, která byla stejně jako o rok dříve 4. největším partnerem Tchaj-wanu. Objem vzájemného obchodu rostl o 31,5 %, a dosáhl tak nominální hodnoty 84,2 miliardy eur. Ačkoliv hodnota obchodovaného zboží významně vyrostla, obchodní deficit na straně EU se zvýšil také, dosahujíc 14,1 miliard eur. Největší podíl importovaného zboží z Tchaj-wanu do EU zastupovala stejně jako v předešlých letech kategorie výpočetní technika (58,2 %). Export EU na Tchaj-wan byl pak tradičně tvořen především zbožím kategorie stroje a dopravní prostředky (49 %).¹⁴⁰ Co se týče zahraničních investic, tak Tchaj-wan v roce 2022 schválil k investování v EU 920 milionů eur, to by představovalo meziroční nárůst o 35,15 %. Nicméně objem uskutečněných investic činil nakonec pouhých 510 milionů eur, což představovalo 18,5% pokles oproti roku 2021. Na druhé straně EU v roce 2022 investovala na Tchaj-wanu 4,58 miliard eur, což představuje meziroční nárůst o více než 250 %. Za tento obrovský skok byl zodpovědný především zájem investorů z Unie o výstavbu mořských větrných elektráren na Tchaj-wanu.¹⁴¹

Novou iniciativou EU pro posílení ekonomických vazeb s Tchaj-wanem bylo konání prvního Dialogu o obchodě a investicích (Trade and Investment Dialogue) v červnu 2022.

---

¹³⁹ Borrell, Josep, „Closing statement by Josep Borrell Fontelles, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and Vice-President of the European Commission, on the situation in the Strait of Taiwan, extract from the Plenary Session of the EP“, 2:36–3:48, natočeno 13. září 2022, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-229644> (staženo 10. června 2024).

¹⁴⁰ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2023 EU-Taiwan Relations Brochure“, (2023), 6–10, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2023-eu-taiwan-relations-brochure_en?s=242 (staženo 29. února 2024).

¹⁴¹ Ibid., 11–14.

Dialog se konal v Bruselu a za EU se ho účastnila ředitelka Generálního ředitelství obchodu Sabine Weyand a tchajwanskou stranu zastupovala ministryně ekonomiky Wang Mej-chua. Diskuze se týkala širokého spektra témat spojených s dodavatelskými řetězci, bezpečností a polovodičovými technologiemi. Obě strany se dohodly na prohloubení dosavadní spolupráce s cílem zajistit stabilitu v dodavatelských řetězcích v souladu s nově představeným Evropským aktem o čipech. Jednání se dále zaměřilo i na zlepšení přístupu evropských zemědělských produktů na tchajwanský trh a usnadnění toku unijních investic do budování mořských větrných elektráren na Tchaj-wanu. Obě strany také odsoudily Rusko za válku na Ukrajině a dohodly se na přijetí dalších sankcí proti Rusku.¹⁴²

Evropská ekonomická a obchodní kancelář organizovala v roce 2022 na Tchaj-wanu dohromady 8 konferencí, workshopů a seminářů, týkajících se obchodu a investic. Největší z nich byl třetí ročník Investičního fóra EU, které se konalo v říjnu a díky zlepšení epidemiologické situace se účastníci akce mohli setkat již osobně. Hlavním tématem konference byla evropská Zelená dohoda a příležitosti, které může nabídnout tchajwanským firmám, což bylo téma, o kterém na místě prezentovala ředitelka Generálního ředitelství pro vnitřní trh Kerstin Jorna. Za Tchaj-wan se akce účastnila tradičně prezidentka Cchaj Jing-wen a tři vládní ministři.¹⁴³ Účast takto vysoce postavených představitelů na obou stranách může poukazovat na stále rostoucí význam ekonomické spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem.

6.3 Lidskoprávní a akademická spolupráce

V říjnu 2022 se konal již čtvrtý ročník lidskoprávních konzultací mezi EU a Tchaj-wanem. Jednání proběhlo opět formou videokonference, přestože epidemiologická situace nebyla touto dobou na ani jedné straně dialogu vážná. Konzultací se účastnil tchajwanský ministr bez portfeje Lo Ping-čeng a Unii zastupoval speciální reprezentant EU pro lidská práva Eamon Gilmore. V kontrastu s prostředím Investičního fóra EU, které se konalo ve stejný měsíc, by se nabízela hypotéza, že ekonomický aspekt spolupráce má pro obě strany mnohem větší váhu než ten lidskoprávní. Konference se dotýkala téměř identických témat jako v minulosti. Zazněl zde unijní apel na zrušení trestu smrti, obě strany vyzdvihly

---

¹⁴² Directorate-General for Trade, „EU and Taiwan hold Trade and Investment Dialogue“, 2. června 2022, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-taiwan-hold-trade-and-investment-dialogue-2022-06-02_en (staženo 9. června 2024).

¹⁴³ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2023 EU-Taiwan Relations Brochure“, 22.

pokroky v oblasti genderové rovnosti a EU představila Tchaj-wanu legislativní pokroky v boji proti domácímu násilí.¹⁴⁴ Po pauze z roku 2021 se Evropská ekonomická a obchodní kancelář opět angažovala v boji proti vynášení trestu smrti na Tchaj-wanu. V říjnu a listopadu 2022 zorganizovala filmový festival, který nesl stejné jméno jako v roce 2019 – „Murder by Numbers“. Jeho cílem bylo připomenout tchajwanské veřejnosti problematiku trestu smrti. Celkově festival přitáhl pozornost 3.000 diváku.¹⁴⁵

Tchaj-wan se v roce 2022 v rámci programu pro mezinárodní výzkum Horizont Evropa účastnil pouze sedmi projektů. Tento výrazný útlum oproti roku 2021 může být způsoben tím, že se v roce 2022 plně přešlo na program Horizont Evropa.¹⁴⁶ Vysoká účast Tchaj-wanu v programech Horizont 2020 a Horizont Evropa v roce 2021 byla spíše anomálií způsobenou tím, že v tomto roce byly oba programy podporovány simultánně. Proces výměny studentů byl v roce 2022 na unijní straně poměrně utlumen, pravděpodobně kvůli kritické epidemiologické situaci, která Tchaj-wan na přelomu roku 2021 a 2022 sužovala. Počet unijních občanů studujících na Tchaj-wanu byl v tomto roce pouze 1.294. Na druhé straně Tchajwanců studujících v zemích EU bylo 6.719, z nichž se 16 účastnilo unijního programu Erasmus Mundus.¹⁴⁷

---

¹⁴⁴ „Taiwan and EU hold fifth Human Rights Consultation“, European External Action Service, 5. října 2022, https://www.eeas.europa.eu/eeas/taiwan-and-eu-hold-fifth-human-rights-consultation_en (staženo 9. července 2024).

¹⁴⁵ European Economic and Trade Office in Taiwan, „2023 EU-Taiwan Relations Brochure“, 26.

¹⁴⁶ Ibid., 3–4.

¹⁴⁷ Ibid.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nalezení způsobů spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem, na příkladu vývoje tohoto vztahu v letech 2019-2022. Výzkum prokázal, že navzdory politickým omezením spojených s politikou jedné Číny, EU dokázala rozvíjet a prohlubovat své vztahy s Tchaj-wanem prostřednictvím neoficiálních diplomatických kanálů a intenzivní ekonomické spolupráce. Jedním z klíčových zjištění je, že i když období 2019-2022 bylo ovlivněno významnými globálními událostmi, jako koronavirová pandemie, narušení dodavatelských řetězců s mikročipy či ruská invaze na Ukrajinu, tak hlavním fenoménem, který definoval vztahy mezi EU a Tchaj-wanem, bylo postupné přehodnocování unijní politiky vůči Číně v důsledku klesající důvěry v její čestné záměry.

Evropská unie se snažila balancovat mezi svými normativními hodnotami a pragmatickými potřebami. Zatímco podpora demokracie a lidských práv zůstávaly jedním z pilířů unijní politiky, ekonomické zájmy a nutnost udržovat dobré vztahy s Čínou vedly k opatrnému přístupu ve vztazích s Tchaj-wanem. Tento přístup umožnil EU podporovat Tchaj-wan bez formálního porušení politiky jedné Číny, čímž EU demonstrovala svou schopnost flexibilně reagovat na měnící se globální podmínky. V tomto ohledu výzkum identifikoval rozdílné vnímání problematiky prohlubování vztahů s Tchaj-wanem mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Zatímco Evropský parlament se dlouhodobě projevoval velmi odvážně a své akce i prohlášení zdůvodňoval důrazem na normativní hodnoty EU, tak Evropská komise byla v tomto ohledu naopak více zdrženlivá a prosazovala spíše pragmatický přístup, jehož cílem bylo neohrozit vztah s Čínou. Přestože Evropská komise vydala spoustu oficiálních prohlášení, která Tchaj-wan konkrétně zmiňovala, vždy se jednalo o prohlášení týkající se především unijních vztahů s Čínou, případně s celým regionem.

Samotný vztah mezi EU a Tchaj-wanem byl tvořen především takovým typem spolupráce, který neměl předpoklady k ohrožení unijní politiky jedné Číny. EU v oblasti ekonomické spolupráce měla zájem o společný postup při zavádění nových technologických regulací a odstraňování obchodních bariér. Dalším dokladem zvýšeného zájmu EU o prohlubování ekonomické spolupráce je také graduálně rostoucí počet společných obchodních dialogů, workshopů a seminářů. Na druhé straně v oblasti lidskoprávní spolupráce se ve sledovaném období konaly každý rok dialogy, které dokládají, že respekt k lidským právům je základním stavebním kamenem bilaterálního vztahu.

Společných jednání a akcí se účastnili i členové tchajwanské vlády či přímo samotná prezidentka, což poukázalo na jeden z limitů spolupráce. Ačkoliv Evropskou unii na podobných bilaterálních jednáních a akcích s uznanými státy zastupuje zpravidla příslušný komisař, v případě Tchaj-wanu byli za EU vysláni nanejvýš zástupci příslušného generálního ředitelství nebo byl delegován speciální unijní reprezentant. Přesto měla veškerá jednání povahu plnohodnotného dialogu, a jedná se tak spíše o symbolické omezení. Podobný symbolický nedostatek představuje samotná Evropská ekonomická a obchodní kancelář, která z důvodu specifického mezinárodního statusu Tchaj-wanu funguje pod odlišným jménem. Svou činností nicméně plnohodnotně doplňuje roli oficiálního zastoupení EU. V tomto ohledu by se dalo dokonce uvažovat nad tím, zdali oproti jiným delegacím nedisponuje Evropská kancelář ještě větším významem, vzhledem k tomu, že zdaleka ne každý členský stát EU má na Tchaj-wanu své zastoupení.

Spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem má své limity, které jsou dány zejména specifickými politickými a diplomatickými omezeními v důsledku jeho problematického mezinárodního statusu. Výsledky případové studie nicméně ilustrují způsoby, jakými může EU interagovat se státy, které sama formálně neuznává. Mezi tyto způsoby patří:

1. **Neoficiální diplomatické kanály:** EU může udržovat neoficiální diplomatické vztahy prostřednictvím kanceláří a zastoupení, která formálně nenesou status velvyslanectví. Evropská ekonomická a obchodní kancelář na Tchaj-wanu je příkladem takového přístupu.
2. **Ekonomická spolupráce:** Intenzivní ekonomická spolupráce mezi EU a třetími stranami může být rozvíjena bez jejich formálního uznání. Nejvíce efektivním prvkem této spolupráce může být harmonizace technických norem a standardů. Výrazným nástrojem v tomto ohledu může být také organizace fór a konferencí na podporu vzájemného obchodu a investic.
3. **Akademická výměna:** Podpora akademických výměn představuje poměrně bezproblémový způsob, jakým může EU prohlubovat vztahy s neuznanými státy. Vyměnu může EU nadstandardně podpořit například zpřístupněním programu Erasmus Mundus studentům pocházejícím ze neuznaného státu.
4. **Programy vědecké spolupráce:** EU může implementovat programy vědecké spolupráce, které se zaměřují na specifické sektory, jako jsou technologie, zdravotnictví nebo životní prostředí. EU tak může státům bez mezinárodního uznání

nabídnout participaci například v programu Horizont Evropa.

5. **Podpora občanské společnosti a lidských práv:** EU může v neuznaných státech podporovat nevládní organizace a iniciativy na ochranu lidských práv. Nástrojem spolupráce může být také nabídnutí bilaterálních konzultací, které by tuto problematiku řešily.

Tyto způsoby interakcí umožňují EU prosazovat své normativní hodnoty i v prostředí, kde politické uznání není možné. Analýza tak potvrzuje, že Unie má kapacitu hrát významnou roli ve vztazích se státy bez mezinárodního uznání, a to jak s ohledem na prosazování svých normativních hodnot, tak i za udržení pragmatických ekonomických a politických strategií.

Summary

The objective of this bachelor's thesis was to explore the means of cooperation between the EU and Taiwan, focusing on the development of this relationship between 2019 and 2022. The research demonstrated that despite the political constraints associated with the One China policy, the EU managed to develop and deepen its relations with Taiwan through unofficial diplomatic channels and intensive economic cooperation. One of the key findings is that although the period from 2019 to 2022 was marked by significant global events, such as the covid-19 pandemic, disruptions in microchip supply chains, and the Russian invasion of Ukraine, the main phenomenon defining the relationship between the EU and Taiwan was the gradual reassessment of the EU's policy towards China due to declining trust in China's genuine intentions.

The European Union sought to balance its normative values with pragmatic needs. While support for democracy and human rights remained a cornerstone of EU policy, economic interests and the necessity to maintain good relations with China led to a cautious approach in relations with Taiwan. This approach allowed the EU to support Taiwan without formally violating the One China policy, demonstrating the EU's ability to flexibly respond to changing global conditions. In this regard, the research identified differing perceptions of deepening relations with Taiwan between the European Parliament and the European Commission. While the European Parliament has historically been very bold, justifying its actions and statements with an emphasis on the EU's normative values, the European Commission has been more reserved, advocating a pragmatic approach aimed at not jeopardizing the relationship with China. Although the European Commission issued many official statements mentioning Taiwan, these were primarily related to the EU's relations with China or the entire region.

The relationship between the EU and Taiwan mainly consisted of cooperation that did not threaten the EU's One China policy. In economic cooperation, the EU was interested in joint efforts to implement new technological regulations and remove trade barriers. Another indication of the EU's increased interest in deepening economic cooperation is the gradually growing number of joint trade dialogues, workshops, and seminars. On the other hand, in the area of human rights cooperation, annual dialogues took place during the observed period, confirming that respect for human rights is a fundamental pillar of the bilateral relationship.

Taiwanese government members or even the president participated in joint meetings and events, highlighting one of the limitations of the cooperation. While the EU is usually represented at such bilateral meetings and events with recognized states by the appropriate commissioner, in the case of Taiwan, the EU was represented by at most the relevant directorate-general or a special EU representative. However, all meetings had the nature of a full-fledged dialogue, making this more of a symbolic limitation. A similar symbolic shortcoming is represented by the European Economic and Trade Office, which, due to Taiwan's specific international status, operates under a different name. Nevertheless, its activities fully substitute for an official EU representation. In this regard, it could even be considered whether the European Office has greater significance compared to other delegations, given that not every EU member state has representation in Taiwan.

The cooperation between the EU and Taiwan has its limitations, mainly due to specific political and diplomatic constraints resulting from Taiwan's problematic international status. However, the results of the case study illustrate ways in which the EU can interact with states it does not formally recognize. These methods include:

1. **Unofficial diplomatic channels:** The EU can maintain unofficial diplomatic relations through offices and representations that do not formally hold embassy status. The European Economic and Trade Office in Taiwan is an example of this approach.
2. **Economic cooperation:** Intensive economic cooperation between the EU and third parties can be developed without formal recognition. Harmonizing technical standards and regulations can be the most effective element of this cooperation. Organizing forums and conferences to promote mutual trade and investment can also be a significant tool.
3. **Academic exchange:** Supporting academic exchanges is a relatively straightforward way for the EU to deepen relations with unrecognized states. The EU can provide exceptional support for exchanges, such as by making the Erasmus Mundus program accessible to students from unrecognized states.
4. **Scientific cooperation programs:** The EU can implement scientific cooperation programs focused on specific sectors like technology, healthcare, or the environment. The EU can offer participation in programs such as Horizon Europe to states without international recognition.

5. **Support for Civil Society and Human Rights:** The EU can support non governmental organizations and human rights initiatives in unrecognized states. Bilateral consultations addressing these issues can also be a tool for cooperation.

These modes of interaction enable the EU to promote its normative values even in environments where political recognition is not possible. The analysis thus confirms that the EU has the capacity to play a significant role in relations with unrecognized states, both in terms of promoting its normative values and maintaining pragmatic economic and political strategies.

Seznam použitých zkratk

EBRC – European Business and Regulatory Cooperation, Evropská obchodní a regulační spolupráce

EEAS – European External Action Service, Evropská služba pro vnější činnost

EHS – Evropské hospodářské společenství

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EU – European Union, Evropská unie

OSN – Organizace spojených národů

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

USA – United States of America , Spojené státy americké

Seznam zdrojů

1. Primární zdroje

Borrell, Josep. „Closing statement by Josep Borrell Fontelles, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and Vice-President of the European Commission, on the situation in the Strait of Taiwan, extract from the Plenary Session of the EP“. natočeno 13. září 2022, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-229644> (staženo 10. června 2024).

Borrell, Josep. „Opening statement by Josep Borrell Fontelles, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and Vice-President of the European Commission, on the situation in the Strait of Taiwan, extract from the Plenary Session of the EP“. natočeno 13. září 2022, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-229642> (staženo 10. června 2024).

British Broadcasting Corporation. „China says Taiwan military drills are over after Pelosi visit“. 10. srpna 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-62492350> (staženo 16. července 2024).

Buckley, Chris a Chris Horton. „Xi Jinping Warns Taiwan That Unification Is the Goal and Force Is an Option“. *The New York Times*, 1. ledna 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/01/world/asia/xi-jinping-taiwan-china.html?smid=url-share> (staženo 7. července 2024).

Chia-nan, Lin. „Taipei exhibition features art of death row inmates“. *The Taipei Times*, 19. července 2020, <https://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2020/07/19/2003740191> (staženo 12. července 2024).

CORDIS – EU research. „CORDIS Search“. <https://cordis.europa.eu/search> (staženo 8. července 2024).

Directorate-General for Trade. „EU and Taiwan hold Trade and Investment Dialogue“. 2. června 2022, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-taiwan-hold-trade-and-investment-dialogue-2022-06-02_en (staženo 9. června 2024).

Euronews. „EU agrees first sanctions on China in more than 30 years“. 22. března 2021, <https://www.euronews.com/my-europe/2021/03/22/eu-foreign-ministers-to-discuss-sanctions-on-china-and-myanmar> (staženo 14. července 2024).

European Business & Regulatory Cooperation. „About EBRC“. naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/about_EBRC.aspx (staženo 5. března 2024).

European Business & Regulatory Cooperation. „EU Investment Forum 2020“. naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/events/events_content_202004.aspx (staženo 9. června 2024).

European Business & Regulatory Cooperation. „EU – TAIWAN Business Roundtable on Offshore Wind Energy“. naposledy upravené 2020, https://www.ebrctw.org/eng/results/results_content_20200630.aspx (staženo 12. července 2024).

European Commission. „Commission Policy Paper for transmission to the council and the European Parliament“. 10. září 2003, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0533&from=EN> (staženo 5. července 2024).

European Commission. „Coronavirus: Taiwan's aid to the EU delivered to Spain and Italy“. 9. dubna 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_643 (staženo 10. července 2024).

European Economic and Trade Office. „EU–Taiwan factfile 2017“. https://www.ecct.com.tw/inc/uploads/2018/02/2017_eu_taiwan_factfile_1.pdf (staženo 6. dubna 2024).

European Economic and Trade Office in Taiwan. „2020 EU-Taiwan Relations“. 2020, https://www.eeas.europa.eu/eeas/2020-eu-taiwan-relations-published_en (staženo 25. února 2024).

European Economic and Trade Office in Taiwan. „2021 EU-Taiwan Relations“. 2021, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2021-eu-taiwan-relations-published_en?s=242 (staženo 27. února 2024).

European Economic and Trade Office in Taiwan. „2022 EU-Taiwan Relations Brochure“. 2022, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2022-eu-taiwan-relations-brochure_en?s=242 (staženo 28. února 2024).

European Economic and Trade Office in Taiwan. „2023 EU-Taiwan Relations Brochure“. 2023, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/2023-eu-taiwan-relations-brochure_en?s=242 (staženo 29. února 2024).

European External Action Service. „EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation“. 23. listopadu 2013, <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/20131123.pdf> (staženo 8. června 2024).

European External Action Service. *Shared vision, common action – A stronger Europe – A global strategy for the European Union's foreign and security policy*. Luxembourg: Publications Office, 2016.

European External Action Service. „Taiwan and EU hold fifth Human Rights Consultation“. 5. října 2022, https://www.eeas.europa.eu/eeas/taiwan-and-eu-hold-fifth-human-rights-consultation_en (staženo 9. července 2024).

European External Action Service. „Taiwan: Statement by the Spokesperson on the recent execution“. naposledy upravené 3. dubna 2020, https://www.eeas.europa.eu/node/64638_en (staženo 12. července 2024).

European External Action Service. „The EU and Taiwan kick off the Gender Equality Training Framework Programme with Gender Mainstreaming Workshop in June 2019“. naposledy upravené 26. června 2019, https://www.eeas.europa.eu/node/64638_en (staženo 9. července 2024).

European Parliament. „The European Neighbourhood Policy“. 31. března 2024, https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/en/FTU_5.5.5.pdf (staženo 27. července 2024).

European Union. „Joint press statement of The fifth EU – China Summit“. 24. září 2002, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/72250.pdf. (staženo 5. července 2024).

Evropská komise. „EU-Čína – Strategický výhled“. 12. března 2019, <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/3a5bf913-45af-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-en> (staženo 2. června 2024).

Evropská komise. „Prvky nové strategie EU vůči Číně“. 22. června 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52016JC0030> (staženo 5. července 2024).

Evropská komise. „Strategie EU pro spolupráci v indicko-tichomořském regionu“. 16. září 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021JC0024> (staženo 11. června 2024).

Evropský parlament. „EU a bezpečnostní výzvy v indicko-tichomořském regionu“. 7. června 2022, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0224_CS.html (staženo 16. července 2024).

Evropský parlament. „Politické vztahy a spolupráce mezi EU a Tchaj-wanem“. 21. října 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0431_CS.html (staženo 16. června 2024).

Evropský parlament. „Provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2020“. 20. ledna 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0012_CS.pdf (staženo 9. července 2024).

Insight EU Monitoring. „EU Parliament delegation ends visit to Taiwan“. 6. listopadu 2021, https://ieu-monitoring.com/editorial/eu-parliament-delegation-ends-visit-to-taiwan/362093?utm_source=ieu-portal (staženo 10. června 2024).

Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan). „Taiwan and the European Union hold 2nd Human Rights Consultations“. 15. května 2019, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1329&sms=272&s=32959 (staženo 9. července 2024).

Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan). „Taiwan can help, and Taiwan is helping!“ naposledy upravené leden 2022,

https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1329&sms=272&s=32959 (staženo 10. července 2024).

National Chengchi University Election Research Center. „Distribution of Taiwanese/Chinese identification trends among Taiwanese people“. Naposledy upraveno 22. února 2024, <https://esc.nccu.edu.tw/PageDoc/Detail?fid=7804&id=6960> (staženo 5. července 2024).

Novinky.cz. „Tchaj-wan představil „humánnější“ metodu popravování“. 17. července 2020, <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-tchaj-wan-predstavil-humannejsi-metodu-popravovani-40330835> (staženo 12. července 2024).

Mabon, Leslie. „Taiwan Status at the Science-Policy Interface For Global Climate Change: Why Getting It Matters“. *Taiwan Insight*, 10. listopadu 2021, <https://taiwaninsight.org/2021/11/10/taiwans-status-at-the-science-policy-interface-for-global-climate-change-why-getting-it-right-matters/> (staženo 12. července).

Le Corre, Philippe. „The “Rebirth” of Europe-Taiwan Relations: Explaining Europe’s New Balance Between Beijing and Taipei“. *Asia Society*, 10. ledna 2024, <https://asiasociety.org/policy-institute/rebirth-europe-taiwan-relations-explaining-europes-new-balance-between-beijing-and-taipei> (staženo 30. června 2024).

Lee, Yimou a Ben Blanchard. „Taiwan to join 'democratic countries' in sanctions on Russia“. *Reuters*, 25. února 2022, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/taiwan-join-democratic-countries-sanctions-russia-2022-02-25/> (staženo 16. července 2024).

Nachman, Lev a Brian Hioe. „No, Taiwan’s President Isn’t ‘Pro-Independence’“. *The Diplomat*, 23. dubna 2020, <https://thediplomat.com/2020/04/no-taiwans-president-isnt-pro-independence/> (staženo 30. června 2024).

Rogers, Benedict. „What the World Can Learn From 2 Taiwanese Activists Jailed in China“. *The Diplomat*, 6. listopadu 2023, <https://thediplomat.com/2023/11/what-the-world-can-learn-from-2-taiwanese-activists-jailed-in-china/> (staženo 9. července 2024).

Semiconductor Industry Association. „2021 State of the U.S. Semiconductor Industry“. září 2021, <https://www.semiconductors.org/wp-content/uploads/2021/09/2021-SIA-State-of-the-Industry-Report.pdf> (staženo 26. července 2024).

Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění). *Úřední věstník Evropské unie* C 326/15–29, 26. října 2012.

Statista. „Number of students from Taiwan studying abroad in academic year 2021/22 and 2022/23, by major destination countries“. naposledy upravené 26. června 2024, <https://www.statista.com/statistics/1092368/taiwan-students-studying-abroad-by-destination-country/> (staženo 15. července 2024).

Statista. „Total number of foreign students studying in Taiwan from 2012 to 2022“. naposledy upravené 6. října 2022, <https://www.statista.com/statistics/1092735/taiwan-total-number-of-foreign-students/> (staženo 15. července 2024).

Taiwan Affairs Office of the State Council of the People's Republic of China. „The Taiwan Issue and China's Unification in the New Era“. 10. srpna 2022, https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202208/10/content_WS62f34f46c6d02e533532f0ac.html (staženo 10. června 2024).

Tien-li, Huang. „Pan-green bickering takes focus off issues“. *The Taipei Times*, 10. března 2007, <https://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2007/03/10/2003351724> (staženo 30. června 2024).

van Brugen, Isabel. „Russia Releases Lengthy List Of 'Unfriendly' Countries“, *Newsweek*, 7. března 2022, <https://www.newsweek.com/russia-list-unfriendly-countries-1685468> (staženo 16. července 2024).

Vestager, Margrethe. „Closing speech by Margrethe Vestager, Executive Vice-President of the European Commission, on EU-Taiwan political relations and cooperation, extract from the plenary session of the EP“. natočeno 19. října 2021, <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-212331> (staženo 14. června 2024).

Whong, Eugene. „Taiwan wants investment deal, foreign minister tells EU“. *Radio Free Asia*, 29. října 2021, <https://www.rfa.org/english/news/china/bia-10292021210521.html> (staženo 15. července 2024).

Worldometer. „Coronavirus Statistics: Taiwan“. naposledy upravené 13. dubna 2023, <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/taiwan/> (staženo 9. července 2024).

2. Sekundární literatura

deLisle, Jacques a Junie Teufel Dreyer. „Introduction: change, continuity, and challenges for Taiwan in the Tsai era“. In *Taiwan in the Era of Tsai Ing-wen: Changes and Challenges*, ed. June Teufel Dreyer a Jacques deLisle, New York: Routledge, 2021, 1–18.

Dent, Christopher a Debra Johnson. „Taiwan-EU economic relations: a European perspective“. *EurAmerica* 30, č. 1 (březen 2000): 109–156.

Dent, Christopher. „The EU, Taiwan and Hong Kong“. In *The European Union and East Asia: An economic relationship*, Londýn: Routledge, 1999, 152–186.

Fell, Dafydd. *Government and Politics in Taiwan*. Londýn: Routledge, 2011.

Fiala, Petr, Ondřej Krutílek a Markéta Pitrová. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studiumdemokracie a kultury, 2018.

Hála, Martin. „Waking up from the China Dream in Central and Eastern Europe“. *Prospects & Perspectives*, č. 41 (2021): 1–6, <https://www.pf.org.tw/en/pfen/33-8045.html> (staženo 10. června 2024).

Insisa, Aurelio. „Taiwan 2019 and the 2020 elections: Tsai Ing-Wen's Triumph“. *Asia Maior* 30, č. 1 (2020): 185–213, <https://www.asiamaior.org/?p=1079> (staženo 11. června 2024).

2024).

Insisa, Aurelio. „Taiwan 2020: Crossroads of COVID-19 international politics“. *Asia Maior* 31, č. 1 (2021): 181–204, <https://www.asiamaior.org/?p=1315> (staženo 5. června 2024).

Insisa, Aurelio. „Taiwan 2021: Heightened geo-economic relevance amid rising cross-strait tensions“. *Asia Maior* 32, č. 1 (2021): 125–251, <https://www.asiamaior.org/?p=1432> (staženo 15. června 2024).

Insisa, Aurelio. „Taiwan 2022: Cross-Strait security spirals further down“. *Asia Maior* 33, č. 1 (2021): 131–155, <https://www.asiamaior.org/?p=1711> (staženo 7. června 2024).

Kolarz, Stefania. „The European Union’s Engagement with the ‘de-facto States’ in the Eastern Partnership“. Bruggy: College of Europe, 2020, 1–30, https://www.coleurope.eu/sites/default/files/research-paper/edp_8_2020_kolarz_0.pdf. (staženo 18. června 2024).

Kořan, Michal. „Jednopřípadová studie“. In *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, ed. Drulák, Petr et. al. Praha: Portál, 2008, 29–61.

Manners, Ian. „Normative power Europe: a contradiction in terms?“. *JCMS: Journal of common market studies* 40, č. 2 (2002): 235–258, <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00353> (staženo 28. června 2024).

Newman, Edward a Gëzim Visoka. „The European Union’s practice of state recognition: Between norms and interests“. *Review of International Studies* 44, č. 4 (2018): 760–786, <https://doi.org/10.1017/S0260210518000104> (staženo 22. června 2024).

Roctus, Jasper. „The EU and Taiwan: Normalizing the Status Quo“. *Egmont – Royal Institute for International Relations* 319, (říjen 2023): 1–6, https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2023/10/Jasper-Roctus_Policy_Brief_319_vFinal.pdf?type=pdf (staženo 23. února 2024).

Secretariat of the Commission of the European Communities, „China and the Community“, *Bulletin of the European Communities*, č. 5 (1975): 18–20.

Su, Hungdah. „Taiwan’s Strategy towards the EU: From Hallstein Doctrine to Workable Diplomacy“. In *Asian countries' strategies towards the European Union in an inter-regionalist context*. ed. Su, Hungdah. Taipei: National Taiwan Univeristy Press, 2015, 85–125.

Thomas, Daniel Charles. „Explaining EU Foreign Policy: Normative Institutionalism and Alternative Approaches“. In *Making EU Foreign Policy*, ed. Thomas, Daniel Charles. Velká Británie: Palgrave Macmillan, 2011, 10–28.

Torri, Michelguglielmo. „Foreword Asia in 2022: The consequences of the war in Ukraine, US-China rivalry, democratic decline and popular protests“. *Asia Maior* 33, č. 1 (2022): x–xxvii, <https://www.asiamaior.org/?p=1693> (staženo 7. června 2024).